

روزنامه رسمی کشور شاهنشاهی ایران

مامل، کلبه قوانین مصوبه و مقررات - گزارش کمیسیونها - صورت مشروح مذاکرات مجلسین - اخبار مجلس - انتخابات - آگهیهای رسمی و قانونی

سال هشتم

شنبه ۱۵ آدی ماه ۱۳۳۱

شماره ۲۳۰۰

شماره مسلسل ۵۳

دوره هفدهم مجلس شورای ملی

مذاکرات مجلس شورای ملی

جلسه ۵۳

صورت مشروح مذاکرات مجلس روز ۳ شنبه

۱۳۳۱ آدی ماه

فهرست مطالب :

۱) طرح صورت مجلس

۲) بیانات قبل از دستور آقای نریمان

۳) تقدیم لایحه اصلاحی ازدیاد سهم کشاورزان به وسیله آقای

وزیر کشور

۴) طرح سؤال آقای خسرو قشقانی راجع بانتخاب انجمن های شهر و

جواب آقای وزیر کشور

۵) طرح سؤال آقای شهیدی راجع بواقعه چهارم مهر اصفهان وجواب آقای

وزیر کشور

۶) طرح سؤال آقای دکتر سنجابی راجع بانتقال وتبعید چند نفر از اعضای

حزب ایران در درگز وجواب آقای وزیر کشور

۷) سؤال آقای حائری زاده راجع باور اقمه کشف شده از شرکت سابق نطق

وجواب آقای معاون وزارت دادگستری

۸) سؤال آقای گنجی راجع بدستبرد کارگران راه آهن آذربایجان وجواب

آقای وزیر راه

۹) سؤال آقای کریمی راجع به فیلم منتشره در ترکیه وجواب آقای وزیر

امور خارجه

۱۰) بیانات آقای نسیب رئیس دایره بابر از تأسف از سانحه

هوائی اخیر

۱۱) بقیه مذاکره در گزارش کمیسیون دادگستری راجع به تعلیق مجازات زندانیان

۱۲) تعیین موقع ودستور جلسه بعد - ختم جلسه

مجلس ساعت ۹ و ۴۰ دقیقه صبح بریاست آقای مهندس رضوی

(نایب رئیس) تشکیل گردید

(۱- طرح صورت مجلس)

نایب رئیس - غائبین جلسه قبل

فرائض می شود

(شرح زیر وسیله آقای ناظر زاده

« منشی » فرائض شد

غائبین با اجازه - آقایان صرافزاده

راشد - دکتر فلسفی - اورنگ - عبدالرحمن
فرازمزی

غائبین بی اجازه - آقایان : دکتر

امامی - محمد حسین قشقانی - دادور -

شاپوری - میلانی - زهری - مشار - یارسا

دکتر ملکلی

دیر آمدگان با اجازه وزود رفتگان

آقایان : دکتر شایگان - حاج سید

جوادی - امامی اهری

ناصر ذوالفقاری - هر کدام ۱۵ دقیقه

دکتر طاهری ۲۰ دقیقه - خسرو قشقانی

۲ ساعت

دیر آمدگان بی اجازه وزود رفتگان

آقایان : شوکتی ۱۵ دقیقه - شهاب

خسروانی ۳۰ دقیقه مهندس زیر گزاره

۴۰ دقیقه تولیت - دکتر کیان - منصف هر

اقدام چهل و پنج دقیقه - دکتر فیاخر

یک ساعت

غائبین در رأی - آقایان : دکتر بقائی

یک رأی - تولیت ۱ رأی - دکتر مصباح

زاده ۳ رأی - دکتر کیان ۴ رأی - شهاب

خسروانی ۶ رأی - منصف ۶ رأی

نایب رئیس - نسبت بصورت مجلس

جلسه قبل نظری هست ؟ آقای ناظر

زاده

ناظر زاده - در بیانات بنده یکی

دوتا تصحیح عبارتی هست که اصلاح می

کنم و بتند نویسی میدهم

نایب رئیس - بسیار خوب

آقای کهید

کهید - در صورت جلسه مختصر

اشتباهاتی است که با اجازه ریاست محترم

تصحیح میکنم و بداره تند نویسی تقدیم می

کنم و در ضمن سؤالی از وزارت راه کرده ام

راجع بواقعه ای که اتفاق افتاده که منجر

بقتل ۲۳ نفر میگناه شده

نایب رئیس - تقدیم سؤال را باید

در موقع ورود بدستور بفرمائید نسبت

بصورت مجلس دیگر آقایان نظری ندارند

آقای مدرس

مدرس - آقای قشقانی برای

سرکشی بجزه انتخابیه بشیر زمامت فرموده اند

و گویا شرحی هم نوشته اند خواهش کرده اند

که جزو غائبین با اجازه محسوب شوند

ضمن تذکره ایی که کرده ام مختصر اشتباهات

چاپی هست که اصلاح می کنم و به تند نویسی

می دهم

نایب رئیس - آقای منصف

منصف - مثل این که بنده راجع به

گذشته شش رأی غائب نوشته اند بنده

بواسطه پیش آمدی که در بیرجند شده بود

از مقام ریاست اجازه گرفتم که بتلگراف

خانه بروم و متحصنین را از تحصن خارج

بکنم اینستکه از مقام ریاست استدعا میکنم

که غیبت بنده را اصلاح بکنند

نایب رئیس - بسیار خوب منظور می

شود چون عده برای رأی کافی نیست تصویب

صورت مجلس بعد اعلام می شود

بیانات قبل از دستور آقای نریمان

نایب رئیس - آقای نریمان

نریمان - یکی از اصول و قواعد

اساسی و مسلم مشروطیت و حکومت مردم

این است که اهالی کشور در امور معاشی و

سیاسی وطن خودشان مشارکت داشته باشند

طریقه مشارکت مردم در این امور این است

که دو سال یکبار نمایندگانی انتخاب نموده

بمجلس شورای ملی میفرستند تا بدینوسیله

در امور معاشی و سیاسی کشور خود که

خانه آنهاست مشارکت داشته باشند -

روی همین قاعده و اساس است که قانون

اساسی مادر اصل دوم ماده ۵ مقرر میدارد

« مجلس شورای ملی نماینده قاطبه اهالی

مملکت ایران است که در امور معاشی و

سیاسی وطن خود مشارکت دارند » یکی

از مهمترین مسئله ای که با امور معاشی مملکت

ارتباط دارد موضوع جمع و خرج مملکت و یادآمد هزینه های عمومی است - مجلس شورای ملی هر سال به نمایندگی ملت بودجه جمع و خرج کشور را تصویب و بدولت اجازه میدهد مالیاتها و عوارض معینی را از مردم بگیرد و به مصارف معینی برساند - اگر مجلس شورای ملی وظیفه خود را در همین جا ختم شده بداند و در وصول درآمدهای دولت و در پرداخت مخارج مملکت نظارت و تفتیشی نداشته باشد مشارکت مردم در امور معاشی وطن خودشان ناقص خواهد بود - بودجه سالیانه کشور هر قدر خوب و دقیق و متوازن تنظیم و از روی کمال مراقبت از طرف مجلس شورای ملی رسیدگی و تصویب شده باشد وقتی مفید می تواند بود که مجلس شورای ملی اطمینان حاصل کند که درآمدهای منظور در بودجه در حدود قوانین و آئین نامه های مصوبه وصول شده بهیچ وجه تفریط نگردیده و درست مطابق فصول و مواد بودجه به مصرف مخارج مفید رسیده و دیتاری بیش از اختیارات مصوبه پرداخت نشده باشد .

آقایان محترم ما که در آخر هر ماه با تصویب یکدوازدهم اجازه وصول میلیونها پول را از این مردم بدولت هایمیدیم و یا با تصویب بودجه سالیانه اجازه می دهیم این پولهای آلوده باشک چشم بیوه زنان و مردمان لغت قطره قطره در این دریای بی انتهائی که خزانه دولت نام دارد وارد شده آیا میدانیم این پولها چگونه مصرف می شود آیا میدانیم این حاصل دسترنج مردمان زحمت کش ایران چگونه خرج میشود - من کاری ندارم که دولتهائی ممکن است باشند که مورد اعتماد مردم و مجلس شورای ملی باشند

من حرفی ندارم که دولت فعلی طرف اعتماد مردم است بنده عرض می کنم قانون اساسی برای ما وظیفه و تکلیفی معین کرده است و آن نظارت و تفتیش در جمع و خرج مملکت است

بنده عرض می کنم که تنها رسیدگی به بودجه کشور وقت در ارقام آن و جلوگیری از اعتبارات بیهوده کافی نیست مجلس شورای ملی موظف است بداند این بودجه که تصویب کرده این اعتباراتی که موافقت نموده چگونه عمل میشود - مجلس شورای ملی مکلف است بداند که آیا این مالیاتها طبق مقررات از مردم گرفته میشود یا خیر ما باید بدانیم این پولها چگونه مصرف می شود در جای خود خرج میشود گیرندگان وجه استحقاق دریافت آنرا طبق قانون دارند آیا این اختیارات مصوبه تجاوز می شود یا خیر

این است شمه از نظارت نمایندگان مردم در جمع و خرج کشور با کیا و تأسف باید عرض کنم که در حال حاضر مجلس شورای ملی این وظیفه مهم خود را انجام نمی دهد

یک بودجه و اعتباراتی را تصویب میکنند و بدست دولت هایمیدهد و آنرا بانصاف و مروت آنها واگذار میکند تنها توجه باینکه دولت مورد اعتمادی روی کار باشد کافی نیست باید پیروی از اصول قانون اساسی در جمع و خرج مملکت نظارت نمود اعم از اینکه دولتها مورد اعتماد باشند یا نباشند اگر قانون اساسی برای نمایندگان مردم و ملت وظیفه بسیار مهمی که عبارت از نظارت در درآمدها و مخارج است معین نمود در مقابل هم برای انجام این تکلیف و وظیفه دستگاه و سازمان لازم را هم پیش بینی کرده است

سازمانیکه از طرف مجلس شورای مأمور نظارت در جمع و خرج کشور و رسیدگی بحساب دولت میباشد دیوان محاسبات است که بعلت اهمیت آنرا باید رکن پنجم مشروطیت نامید این رکن پنجم مشروطیت در حال حاضر دارای آن اختیارات قانونی که اصول قانون اساسی مملکت برای آن مقرر داشته نیست

اصل صدویکم قانون متمم قانون اساسی میگوید « اعضای دیوان محاسبات را مجلس شورای ملی برای مدتیکه بموجب قانون مقرر میشود تعیین خواهد نمود »

اصل صدودوم همان قانون چنین مقرر میدارد « دیوان محاسبات مأمور بمعاینه و تفکیک محاسبات اداره مالیه و تفریح حساب کلیه محاسبات خزانه است و مخصوصا مواظب است که هیچ یک از فقرات مخارج معینه در بودجه از میزان مقرر تجاوز ننموده تغییر و تبدیل نپذیرد و هروجهی در محل خود بمصرف برسد و همچنین معاینه و تفکیک محاسبه مختلفه کلیه ادارات دولتی را نموده اولیای سند خرج محاسبات را جمع آوری خواهد کرد و صورت کلیه محاسبات مملکتی را باید بانضمام ملاحظاتی خود تسلیم مجلس شورای ملی نماید

بطوریکه ملاحظه می فرمائید آن قسمت از وظایف دیوان محاسبات که قانون نسبت به آن تاکید مخصوص نموده مراقبت در این است که هیچ یک از فقرات مخارج معینه در بودجه از میزان مقرر تجاوز ننموده تغییر و تبدیل نپذیرد و هروجهی در محل خود بمصرف

برسد - رسیدگی و تفتیش مخارج در مرحله دارد - مرحله اول رسیدگی حوالجات صادره از قسمت مابیت مخارج و آبهم قبل از پرداخت است - این مرحله بسیار مهم است زیرا اگر رسیدگی بخارج قبل از پرداخت بعمل می آید پول بی جهت از صندوق دولت خارج نمیشود - این مرحله را در اصطلاح دیوان محاسبات تسجیل حوالجات می نامند به این معنی که هیچ حواله به امضاء وزیر دارائی نمیرسد و بعد از خزانه داریکل صادر نمی شود مگر آنکه قبلا در دیوان محاسبات بدقت مورد رسیدگی واقع و معلوم

گردد خرجی که پیشنهاد شده طبق مقررات مربوطه بوده و در بودجه مصوبه محل اعتباری داشته و اگر در ازای خدمت داده می شود این خدمت انجام شده و یا اگر در ازای تحویل و فروش مالی است آن جنس و یا مال به انبار دولت تحویل شده و قس علیهذا وقتی که دیوان محاسبات بمابیت و کیفیت خرج و باین نکات رسیدگی نمود و درست بود آنوقت حواله را تسجیل میکند یعنی در مقابل اعتبار مربوطه ثبت کرده و آنرا برای امضاء وزیر دارائی و پرداخت می فرستد و اگر ایرادی بود از تسجیل آن خودداری می کند به این ترتیب هیچ خرجی بدون رسیدگی و بدقت و احراز صحت بعمل نمی آید و این رسیدگی از طرف مقامی صورت می گیرد که از طرف مجلس شورای ملی انتخاب و مأمور شده است و این عملا دیوان محاسبات در واقع همان نظارت مجلس شورای ملی در مخارج است مرحله دوم رسیدگی بمخارج در موقع رسیدگی بحساب وزارتخانه ها است که دیوان محاسبات مخارج انجام شده را با حوالجات تسجیل شده تطبیق و رسیدگی میکند و اطمینان حاصل میکند که حواله تسجیل شده بجا و در محل خود مصرف شده باشد

متأسفانه دیوان محاسبات فقط در یک دوره کوتاهی بین سالهای ۱۳۱۲ و ۱۳۱۸ دارای اختیاراتی که قانون اساسی برای آن معین کرده است بود و از آن به بعد آن اختیارات از وی سلب شده و امروز جز یک آلت معطله و گول زندی ای نیست - ما دیوان محاسبات داریم که اسم آن را داشته باشیم تا مردم خیال کنند در مخارج دولتی نظارت قانونی میشود این ماده اختیارات قانونی دیوان محاسبات از واجبات است و انجام وظیفه نمایندگی ما را وادار میکند که این اختیارات را فوراً بدیوان محاسبات برگردانیم - به این جهت بنده با استفاده از اطلاعاتی که در این امر دارم و همچنین با در نظر گرفتن محالعاتی که سال گذشته در موقع تصدی وزارت دارائی در اینخصوص در جریان بوده و زمینه که حاضر شده طرحی با قیدیک فوریت برای اعاده اختیارات دیوان محاسبات و برقراری استقلال داخلی دیوان مزبور تهیه شده که بامضاءهای مقرر رسیده و اینک تقدیم می شود

چون صحبت از قانون اساسی و حقوق افراد کشور بمیان آمد بی ضرر نیست یک موضوعی که با این حق بستگی و ارتباط کامل دارد بعنوان تذکر عرض کنم و آن رعایت حقوق اجتماعی بانوان در قانون انتخابات است .

اصل هشتم قانون متمم قانون اساسی می گوید « اهالی مملکت ایران در مقابل قانون دولتی متساوی العقوق خواهند بود » چون بانوان ایرانی هم جزو اهالی مملکت

ایران هستند بالطبع مشمول این اصل بود در مقابل قانون انتخابات متساوی العقوق می باشند .

اصل دوم قانون اساسی میگوید « مجلس شورای ملی نماینده قاطبه اهالی مملکت ایران است که در امور معاشی و سیاسی وطن خود مشارکت دارند » مطابق اصل هم مشارکت اهالی کشور در امور معاشی و سیاسی وطن خودشان بوسیله این انتخاب نمایندگان انجام میشود و بالطبع بانوان هم در این امور مشارکت دارند

امیدوارم این نکات در تجدید نظر در قانون انتخابات مورد توجه و رسیدگی واقع شود .

صفائی - خوب نبود این مطلب به محیط مجلس کشیده شود والا ما هم بر می خیزیم در این زمینه صحبت می کنیم این جار و جنجال در خارج مجلس هست کافی است شما دیگر آنرا بمحیط مجلس نکشاید

فریمان - بنده در اظهار نظر آزادم شما هم اظهار نظر بکنید

صفائی - بسیار خوب پس میخواهد جار و جنجال بشود ما هم بر می خیزیم و اظهار نظر میکنیم

نایب رئیس - چون آقایان وزیران برای جواب سؤالات تشریف آورده اند و لوابیحی هم در دستور داریم برای اینکه کارها سرعت پیدا بکنند بنده از آقای کههد و آقای معتمد زمانندی خواهش می کنم که از نطق قبل از دستور امروز صرف نظر بکنند (صحیح است) (کههد - اجازه بفرمائید حق مامحفوظ شود برای جلسه بعد) البته سعی می کنیم که در آینده جبران شود بنابراین وارد دستور می شویم و اول دستور هم سؤالات مطرح است (خسرو صفائی - آقا لایحه تملیق زندانیان) چون بدولت اطلاع داده شده است و آقایان وزیران شرحی مرقوم فرموده اند که قبلا سؤالات مطرح شود که آقایان بتوانند برای رسیدگی کارها بوزارتخانه هایشان برسند آقای وزیر کشور بفرمائید

۳- تقدیم لایحه اصلاحی ازدیاد سهم کشاورزان بوسیله آقای وزیر کشور

وزیر کشور (آقای د کتر صدیقی) چندی پیش لایحه افزایش سهم کشاورزان را تقدیم مجلس شورای ملی کردم بر اثر آزمایشی که در این چند مساء بعمل آمد اصلاحاتی در آن لایحه لازم شد و این اصلاحات صورت گرفت و حالا چون اصل لایحه در کمیسیون خاصی مطرح است استدعا میکنم که مقرر فرمائید این لایحه اصلاحی را در کمیسیون اساس بحث و مطالعه قرار بدهند و این جایگزین مواد آن لایحه ای بشود که چندی پیش تقدیم شده است

۴- طرح سوال آقای خسرو قشقائی راجع به انتخاب انجمن های شهر و جواب آقای وزیر کشور

نایب رئیس - لایحه اصلاح شده کمیسیون ارجاع میشود. آقای خسرو قشقائی سؤالی از آقای وزیر کشور کرده بد فرمائید

خسرو قشقائی - سؤالی که بنده از آقای وزیر کشور کرده ام مربوط به انتخابات قانونی شهرداری شهرهای بزرگ ایران و در درجه اول مربوط به تهران و آبادان است در این موقع که خود دولت بواجب مفیدی میگردد و قوانین را خودش تصویب میکند بنده تصور میکنم لازم بود توجهی بانجمن شهرهای ایران و بخصوص انجمن شهر تهران و آبادان بشود متأسفانه بغیر از شیراز در سایر شهرهای ایران توجهی به انتخابات شهرداری نشده و در شهر شیراز که انتخابات شهرداری انجام شده نتیجه بسیار خوبی داده بطوریکه آقایان ملاحظه می فرمایند در این چند ماه گذشته که شیراز دارای انجمن مستقلی بوده پیشرفتهای محسوس حاصل شده جناب آقای دستگیر فاطمی استدعا میکنم توجه فرمائید بنده فکر میکنم که اگر در سایر شهرها انجمن تشکیل شود خیلی مؤثر خواهد بود و هر روز شکایات زیادی با آقایان نمایندگان وزارت کشور میرسد مرتب از دست شهرداری و عوارضی که تصویب میکنند و کارهای دیگر که مردم دارند مخصوصاً طهران که پایتخت ایران است و یک میلیون و دویست هزار نفر جمعیت دارد و دارای صد ها دبیرستان و دانشکده و دانشگاه می باشد و تمام مردم روشنفکر کشور در اینجا هستند و واقعاً می شود گفت که شهر طهران علمدار آزادی ایران است و معنی ندارد که در پایتخت یک مملکتی انجمن شهر نباشد بنده از آقای وزیر کشور خیلی تشکر میکنم که دستور فرمودند گویا در ۵۰ نقطه کشور انتخابات شروع بشود بنده تقاضا میکنم در شهرهای بزرگ مخصوصاً در شهر طهران و شهر کارگری آبادان انتخاب انجمن شهر داری را هر چه زودتر شروع بکنند (کریمی - و کرمانشاه) و کرمانشاه و تمام شهرهای بزرگ بزودی انتخاب انجمن شهرداری را شروع بکنند و آنوقت اختیارات مردم را همانطوریکه در قانون اساسی و حتی قانون اخیر که تصویب کرده اند پیش بینی نموده بدست خود مردم بیاورند که برای شهر خودشان هر کاریکه دلشان می خواهد بکنند که دیگر نه وزارت کشور در زحمت باشد و نه آقایان نمایندگان و در ضمن مردم شهرهای بزرگ هم از این حق قانونی خودشان استفاده میکنند و هر روز مزاحم شما و آقایان نمایندگان و معنی اسباب زحمت در خود شهر نشوند

نایب رئیس - آقای وزیر کشور بفرمائید

وزیر کشور - بنده از جناب آقای قشقائی نماینده محترم تشکر میکنم که این موضوع را در مجلس شورای ملی مطرح فرموده و سؤال کردند برای اینکه بنده هم عراضی در همین زمینه داشتم و از چندین پیش هم بعضی از آقایان نمایندگان محترم سؤال می فرمودند و بنده بطور خصوصی جواب می دادم ولی این سؤال وسيله ای شد که بطور عمومی توضیحاتی در این باب داده بشود. بعد از آنکه لایحه قانونی شهرداری بتصویب جناب آقای نخست وزیر رسید و وزارت کشور از برای اجرا ارجاع شد بلافاصله قریب ۵۰ جا را ما صورت برداشتم و چون در لایحه هم مسطور است که پس از تهیه و فراهم گشتن وسائل با اجرای قانون مبادرت بشود دستور دادیم که در ۵۰ جا اینکار را شروع بکنند و پس از آنکه مقدمات کار را فراهم کردیم و چند جا هم انتخابات شروع شد بار دوم قسمتهای دیگری را دستور دادم...

نایب رئیس - آقای وزیر کشور تأمل فرمائید اکثریت نیست (پس از لحاظ اکثریت حاصل شد) بفرمائید

وزیر کشور - دستور دادم که در ۷۶ محل انتخابات انجمن شهر را شروع بکنند و اکنون در شهرها و قصبات مشغول اینکار هستند و خبری که از انجام این انتخابات بتدریج میرسد بنده بعرض مجلس شورای ملی خواهم رسانید تا اکنون ۵ جا انتخابات تمام شده و همانطوریکه عرض کردم در ۷۶ جا این انتخابات الان در جریان است و مجموعاً بحساب روز شماری که در لایحه قانونی منظور شده است ۴۲ روز حداقل برای اجرای این قانون لازم است و بنابراین بتدریج در این ۷۶ نقطه که شروع کرده اند انتخابات تمام میشود که با وسیله مطبوعات و با اگر لازم شد در اینجا بعرض آقایان خواهد رسید ولی جای این سؤال هست که چرا ما در جاهای کوچک شروع کردیم و در مراکز استانها و شهرهای بزرگ این عمل انجام نگرفته است علت را بنده توضیحاً عرض میکنم برای اینست که این لایحه قانونی شهرداری لایحه ای است که پس از مطالعات و یک سلسله تحقیقات تهیه شده است و چون یک لایحه اساسی است که در کلیه شئون شهری تأثیر دارد نظر ما این بود که اول آنرا در شهرهای کوچک به آزمایش بگذاریم که اگر در ضمن عمل بمشکلاتی و نقائصی برخوردیم آنرا بتدریج اصلاح کنیم تا وقتیکه لایحه را در شهرهای بزرگ اجرا میکنیم آن نقائص رفع شده باشد باین ملاحظه اول در جاهای کوچک شروع کردیم و امیدواریم که قریباً بتوانیم در شهرهای بزرگ و از جمله شهر تهران و شهر آبادان که جناب آقای قشقائی اشاره

فرمودند این عمل را صورت بدیم (خسرو قشقائی - انشاءالله) و بنده اطمینان میدهم که مقصود اساسی ما اینست که کار را بدست مردم بسپاریم و بدین طریق هم کمکی کنیم بر شد مردم در انجام مقاصد خودشان و رعایت و حفظ مصالح و منافع خودشان و هم آنکه یک اندازه ای کار خود را از جهت اداری سبک بکنیم بنده امیدوار هستم که قریباً منظور جناب آقای قشقائی و دیگر آقایان نمایندگان محترم بموقع عمل برسد و ما هم از این تمهیدی که سپرده ایم بخوبی از عهده بر آئیم (قشقائی - متشکرم)

نایب رئیس - آقای قشقائی خسرو قشقائی - بنده فقط میخواستم تذکری بدهم که آقای وزیر کشور اظهار لطف فرمودند و امیدوار هستم که هر چه زودتر در همه جا شروع بانقلاب شهرداریها بفرمائید

۵- طرح سوال آقای شهیدی راجع به واقعه چهارم مهر اصفهان و جواب آقای وزیر کشور

نایب رئیس - آقای شهیدی از وزارت کشور سؤالی فرموده اید؟

شهیدی - بله راجع بوقایع چهارم مهرماه اصفهان سؤال کرده ام

نایب رئیس - آقای وزیر کشور برای جواب سؤال آقای شهیدی حاضرید؟

وزیر کشور - بله از چندین قبل حاضر بوده ام

نایب رئیس - آقای شهیدی بفرمائید

شهیدی - مقدمه باید عرض کنم که ما قوانین بسیار خوب و ظاهر فریبی داریم از قبیل قانون مجازات و قانون جلوگیری از رشاء و از تشاء، قانون جلوگیری از استعمال مسکرات علنی، قانون مجازات مقدمین بر علیه امنیت کشور اما متأسفانه در عمل دیده ایم که هیچیک از این قوانین در مورد خود اجرا نشده و همیشه موجب نابودی ضعیفان و بیچارگان بوده برای اینکه بموجب قانون مجازات و وزراء و زارنی که مجازات شدند با یک مجازات تشریفاتی تیره شدند آمدند با سناتور شدند یا اینکه زمام امور را بدست گرفتند ...

مهندس غروی - آقای شهیدی سؤالتان چیست؟ اول سؤال را بدانیم

شهیدی - حال عرض میکنم موضوعی که خیلی حائز اهمیت است موضوع امنیت کشور میباشد که بنده از پشت این تریبون عرض کردم که دشمن و بیگانه سعی میکنند که مملکت را متشنج کنند مابک قانون بسیار خوبی داریم و آن قانون مجازات مقدمین بر علیه امنیت داخلی کشور است که آن قانون البته اگر بموقع خود اجرا بشود مسلماً از اغلب این تشنجات جلوگیری میشود. واقعه اصفهان یکی از همان وقایعی است که مسلم میدانیم بتحرینات بیگانه رخ داده که در چهارم مهرماه در اصفهان اتفاق

افتاده البته از آن تاریخ تا امروز شاید یکی دوسه ماه گذشته باشد و بعلمت گرفتاری مجلس و گرفتاری آقایان وزیران جریانی که در آنجا وقوع پیدا کرده است تا کنون با اطلاع آقایان نمایندگان نرسیده است. روز چهارم مهرماه در اصفهان ساعت ۶ بعد از ظهر عده ای در حدود ۲۵ یا ۳۰ نفر در چهار باغ با حضور رئیس شهربانی وقت و مأمورین کلانتری در حالیکه کامیونهای سرباز برای حفظ امنیت در خیابانها مشغول گردش بوده بمغازهای مردم حمله میکنند و ۳۵ نقطه را در ظرف سه ساعت بکلی غارت میکنند از طرف مأمورین هیچگونه مقاومتی نمیشود فقط پس از اینکه کلیه اموال مردم را از مغازه ها انتقال میدهند رئیس شهربانی وقت بعنوان پیروزی نهائی غارتگران یک تیر هوایی خالی میکنند در نتیجه این غارتگری بیش از شاید صد نفر از مردم زحمتکش اصفهان آواره در تهران و اصفهان بگدائی افتاده اند و هنوز هم نمیدانم وضع آنها در چه حالی است اطلاع دارم که جناب آقای وزیر کشور با حسن نیتی که دارند دستورات کافی داده اند اما شنیده ام که در اصفهان راجع باسترداد اموال غارت شده و سرمایه آنها که بکلی برده اند اقدامی نشده البته از لحاظ اصفهان یک چنین وقایعی بسیار اهمیت دارد برای اینکه اصفهان یک شهر صنعتی، یک شهر کارگری، یک شهری که حتی پیشوایان مذهبی آنجا در نهضت اخیر ساعتها در زیر آفتاب سوزان فداکاری کرده اند قابل توجه است ممکن است در اصفهان این عمل خدای نخواستہ در کارخانه ها یکسکه بیش از ۶۰ هزار کارگر دارد اثر بکند و امنیت آنجا را مختل نماید اینست که بنده از جناب آقای وزیر کشور که هم بحسن تدبیر و هم به پاکدامنی ایشان اعتماد دارم تقاضا میکنم که برای روشن شدن ذهن آقایان نمایندگان بفرمائید اولاً نسبت بمرتکبین چه اقدامی فرموده اند و ثانیاً نسبت به استرداد اموال یکسکه تاجر بدبخت و کسبه اصفهان چه اقداماتی تا بحال شده است و ثالثاً نسبت به یک میلیون خسارتی که یک عده بیچاره در آنجا وارد شده چه اقدامی بعمل آمده است تا بنده هم بمکاتباتی که هر روز باینده میکنند جوابشان را بدهم. این سؤال بنده بود.

نایب رئیس - آقای وزیر کشور بفرمائید

وزیر کشور - همانطوریکه جناب آقای شهیدی نماینده محترم اشاره فرمودند بعلمت تحریراتی که از طرف چند تن مردم ماجراجو و مفسد در روز چهارم مهرماه در اصفهان بعمل آمد واقعه ناگواری در اصفهان روی داد که بر اثر آن عده ای از مردم تاجر پیشه و بازرگان آنجا مورد حمله واقع شدند و مقداری از اموال آنها بظارت زفت روز چهارم مهرماه این حادثه پیش آمد و پس از آنکه خبر بوزارت کشور رسید بلافاصله

اقدامات شدید بعمل آمد و دستورهای لازم داده شد و بر اثر دستور وزارت کشور ۱۸ تن از ۲۰ تن اشخاصیکه مظنون بودند توقیف شدند و پس از معاکرات مقدماتی که در مقامات قضائی بعمل آمد آنها را تسلیم شعبه بازرسی دادسرا کردند و تحت تعقیب کیفری واقع شدند دو نفر از اشخاصیکه مظنون بودند متواری شدند سرهنگ معجب رئیس شهر بانی اصفهان از کار خود برکنار شد و بجای او سرهنگ مینام منصوب گردید و سرگرد واله و سروان حریرچیان منتظر خدمت شدند و تحت تعقیب دادسرای اصفهان قرار گرفتند و امیدوار هستیم که در مراجع و مقامات صالح پس از آنکه تحقیقات لازم بعمل آمد کسانیکه در این واقعه تأثیر داشته اند بکیفر عمل خود برسند و اگر تقصیری ثابت شد برعهده مأمورین انتظامی و مجازاتی بیش از آنچه تاکنون در باره آنها مجری شده است لازم بود البته وزارت کشور بوظیفه قانونی خود عمل خواهد کرد و فعلاً آنچه لازم است عرض کنم اینست که این آقایان برکنارند و منتظر خدمت و پس از آنکه ترتیب کار آنها از طرف وزارت دادگستری داده شد هر حکمی که صادر شود بموقع اجرا و عمل گذاشته خواهد شد.

نایب رئیس - آقای شهیدی توضیحی داشتید؟

شهیدی - خیر، عرضی ندارم
(۶- طرح سؤال آقای دکتر سنجابی راجع بانتهال و تبعید چند نفر اعضای حزب ایران در درگز و جواب آقای وزیر کشور)
نایب رئیس - آقای دکتر سنجابی سؤالی از وزارت کشور نموده بودید بفرمائید.

دکتر سنجابی - عرض کنم سؤالی که در جندی پیش بنده و آقای مهندس حسینی و آقای مهندس زیرک زاده از جناب آقای وزیر کشور کرده بودیم راجع بعمل خلاف قانونی است که در چندماه پیش یعنی در دوره حکومت چند روزه آقای قوام نسبت بچند نفر از رفقای حزبی ما در درگز شده است و هنوز هم آن اقدام غیر قانونی جبران نشده است توضیح این سؤال اینست که در آن چندروزه با سوء استفاده از قانون ۱۳۲۳ راجع بتشدید مجازات اشخاص بدسابقه و شرور کمیسیون امنیت محل تصمیم فوری اتخاذ میکند که عده ای از رفقای حزبی ما را از آن شهرستان منتقل یا تبعید بکنند منتقل البته برای کسانی است که در خدمت دولت دارای شغلی هستند باید عرض کنم نسبت بانتهال در صورتیکه به ترتیب عادی و جاری باشد جای بحث و ایرادی نیست ادارات و وزارتخانه های مربوطه البته مجاز هستند وقتی که مقتضی دانستند یک مأموری را از یک نقطه ای بنقطه دیگری منتقل کنند ولی این که کمیسیون امنیت

محل درباره انتقال مأموری رأی بدهد این ترتیب عادی و جاری نیست زیرا انتقال بر طبق نظر وزارت خانه مربوطه است کمیسیون امنیت محل وقتی رأی میدهد استفاده از این قانون که راجع بمجازات اشخاص بدسابقه و شرور است یا سوء استفاده از این قانون می کند و بهمین دلیل روی مقتضیات اداری نیست بلکه جهات دیگری منظور است بهر حال این یک سوء استفاده و عمل خلاف قانونی بوده که در چند روزه آن حکومت اتفاق افتاد و از آن تاریخ تا حالا مع التأسف هنوز این اقدام غیر قانونی جبران نشده و این اشخاصیکه بناحق منتقل شده اند یا تبعید شده اند هنوز بمحل خودشان برنگشته اند بخصوص اینها اشخاصی هستند که محل زندگیشان آنجاست خانواده هایشان آنجا هستند و در ضمن هم باید به آقای وزیر کشور بنده این تذکر را هم عرض کنم اینها افرادی هستند که سوابق ممتاز مبارزات در راه وطن پرستی دارند و در دوره های مختلف مورد تعقیب و اذیت و آزار واقع شده اند از آنجمله بنده اسم چند نفر از این آقایان را عرض میکنم یکی از اینها آقای فخاری است که کارمند دارائی است و عضو ۸ ساله حزب ایران بوده است و در موقع توقف قشون خارجی بدستور مأمور سیاسی روسها بواسطه مبارزه با حزب توده تبعید شد و یک سال هم حبس گردید یکی دیگر آقای غلامرضا فغانی کارمند دارائی است از افراد کمیته حزب ایران بوده که بارها بواسطه مبارزات خود دچار محرومیت شده و از طرف خارجیها در موقع اقامتشان بازداشت شده دیگری آقای زلفعلی دلیریان رئیس فرهنگ لطف آباد بود که بواسطه مبارزات میهن پرستانه اش در زمان روسها از درگز تبعید شده و حالا کمیسیون امنیت در مدت همان چندروزه حکومت غیر قانونی قوام اینها را بعنوان اشخاص چاقو کش و شرور تبعید کرده است و جای تأسف است که جناب آقای وزیر کشور حکومت قانونی آقای دکتر مصدق در این مدت اشخاصی را که بناحق و با این سوابقی که الان عرض کردم تبعیدشان کرده اند نتوانسته اند نسبت بآنها اجرای حق و عدالت بکنند و بمحل خودشان برگردانند سؤالی که بنده و آقایان دیگر از آقای وزیر کشور کرده بودیم این بود

نایب رئیس - آقای وزیر کشور بفرمائید
وزیر کشور - در تاریخ اول خرداد ماه ۱۳۳۱ این تاریخ را عرض کردم برای اینکه یک تصحیح مختصری با اجازه جناب آقای دکتر سنجابی نماینده محترم در بیانشان شده باشد این مربوط بچند روز واقعه اواخر تیر ماه است در تاریخ اول خرداد ماه ۱۳۳۱ از طرف کمیسیون امنیت شهرستان درگز برای اینکه نسبت بچند

تن از آقایان کارمندان آنجا از طرف فرماندار سوء ظنی حاصل شده بود کمیسیون مقرر داشت که این چندتن که سه تن از آنها کارمندان دولت هستند از شهر درگز بنقاط دیگر منتقل شوند اصولاً بنده باید این نکته را تذکر بدهم که انتقال مأموری از محلی بمحل دیگر تبعید نباید تلقی شود و برخلاف قوانین هم نیست کارمندان دولت رامیتوان از شهری بشهر دیگر منتقل نمود (دکتر سنجابی) نه بر حسب نظر شورای امنیت (ولی اصولاً من با نظر جناب آقای دکتر سنجابی موافقم که اگر قرار شد انتقال صورت بگیرد نباید بر اساس اغراض و امیال و شهوات و کارهای خلاف قاعده باشد بلکه واقعاً این انتقال یا باید صرفاً بر اساس مصالح اداری باشد یا اگر لازم شد در پی تعقیب و یک رسیدگی صحیح باشد کمیسیون امنیت اینکار را کرد و هنوز حقیقتاً چون بنده باید حق بگویم بر من روشن نیست که حق داشت اینکار را بکنند یا نه؟ آیا اینها واقعاً کاری برخلاف انتظامات و مصالح کرده بودند یا نه؟ ولی از آنجا که اینها را ما افراد یک حزبی میشناسیم یعنی بما اینطور معرفی شده اند که این حزب سوابق خوب دارد. البته با قرائن موجود بنده هم بنظرم رسید که باید هر چه زودتر باین موضوع رسیدگی شود اینست که پس از آنکه بنده به وزارت کشور آمدم این موضوع وقوع یافته بود. بلافاصله پس از آنکه جناب آقای مهندس زیرک زاده و جناب آقای مهندس حسینی و جناب آقای دکتر سنجابی به بنده یادآوری کردند من دستورتلگرافی دادم که باین موضوع رسیدگی کنند و در صورتیکه کاری برخلاف قاعده شده است فوراً آن را جبران کنند و از این انتقال صرف نظر شود. وقتی دستورتلگرافی بنده رسید استنادار تغییر کرد و این امر معوق ماند. بنده سرپرستی برای کار استانداری تعیین کردم و او بمشهد رفت و پرونده را تصور کرد که در حدود اختیار او نیست و در حق او نیست که رسیدگی کند سؤال کرد و ضمناً یادآوری کرد که در صورتی که وزارت کشور صلاح بداند این موضوع را بهمان کمیسیون امنیت درگز واگذار کند. بنده جوابی اخیراً دادم و از سرپرست استانداری آنجا خواستم که خود او پرونده را از درگز بخواهد و باین کار رسیدگی کند و چون او خود شخص صالحی است و معتمد وزارت کشور است و مورد اطمینان بنده تصور میکنم که قریباً باین کار رسیدگی میکند و رأی خود را برای ما خواهد فرستاد و بنده آنوقت میتوانم تصمیمی که مقتضی باشد اتخاذ کنم و امیدوار هستم که این تصمیم چنانکه جناب آقای دکتر سنجابی انتظار دارند و اعتقاد دارند که آن اشخاص افراد صالحند، تصمیم مأمورین بنظر و مطلوب خاطر آقای دکتر سنجابی واقع باشد

نایب رئیس - آقای دکتر سنجابی
دکتر سنجابی - با کمال تأسف خدمت جناب آقای وزیر کشور عرض که قانع نشدم (صحیح است)
میر اشرفی - مواظب توبیخ باشید.
دکتر سنجابی - خریدار توبیخ هستم.
وزیر کشور - ما از این حساب نداریم.
دکتر سنجابی - اولاً جناب آقای وزیر کشور همانطور که خودتان متوجه شد انتقال مأمور وقتی که بر حسب رأی شورای امنیت باشد، کمیسیون امنیت باشد، غیر بیخشیده بنده رفتیم بجامعه ملل، وقتی بر حسب رأی کمیسیون امنیت بشود این بیاد است جنبه اداری محض ندارد و باید وزارت مربوطه، اداره مربوطه در باره مأمورین اگر مقتضیات ایجاب بکند که منتقل بشود اقدام بکنند، اما وقتی کمیسیون امنیت جانی نظری اتخاذ کرد معلوم است که مأمورین بمقتضیات اداری نیست بلکه جنبه سایر دارد. کمیسیون امنیت در این موضوع صلاحیتش بر طبق قانونی است آقای وزیر که راجع است بتشدید مجازات اشخاص شرور بدسابقه، بنده از جنابعالی سؤال می کنم کارمندان یک وزارتخانه، کارمندان فرهنگ را آیا جزو اشخاص چاقو کش و دزد و غیر سابقه و شرور معمولاً میگیرید؟ (وزیر کشور) معمولاً خیر ولی ممکن است جناب آقای دکتر سنجابی (آیا ممکن است که واقعاً تصور کنید که هفت هشت نفر اشخاص در یک شهرستان باشند که اینها فقط جزو اشخاص بدسابقه و شرور باشند که کمیسیون امنیت درباره آنها رأی بدهد؟ مخصوصاً کسی که سمت نمایندگی فرهنگ دارد اگر کسی که نمایندگی فرهنگ دارد بدسابقه و شرور است این را باید از خدمت دولت خارجش کنند نه اینکه از یک شهری بیک شهر دیگر بفرستند این عملی است که جنبه اداری ندارد و جنبه سیاسی دارد ایشان نماینده فرهنگ لطف آباد بودند بر گردیم بسموضوع شرارت، بر جنابعالی باید این نکته معلوم شده باشد که در این شهرستان سرحدی درگز شرورترین فرد برجسته آنجا که بنده اصلاً نمی دانم کیست ولی آنطور که در خراسان مشهور است و شاید آقایان خراسانی ها که اینجا هستند بدانند شخصی است بنام صارم درگز که شرارت و قتلها بیکه این شخص انجام داده است تمام را مردم آنجا میدانند ولی متأسفانه بدبختانه بنده باید عرض کنم که آنجا هم مثل بسیاری از بخشهای دیگر یک عده مالک و مشفق محلی هستند در نتیجه اوضاع و احوال و مرور زمان مأمورین آنجا ما تدریج گلچین می شوند بفتح یک اشخاص معین و مخصوصی که نمونه های متعدد

مختلف آن را بنده خودم دیده‌ام و الان می‌دانم و در مواقعش هم بجناب عالی تذکر داده‌ام. آنجا هم يك همچو منطقه است که مأمورین محلی آنجا، بخصوص مأمورین انتظامی آنجا در گذشته گلچین شده اند از برای متفقدین محل که اینها سوابق شرارت دارند این اشخاص نه برای مصلحت شما که دولت هستید، نه برای مصلحت مردم آنجا بلکه برای مصلحت خودشان برای استیلاي خودشان و تجاوز و تعدی به مردم آنجا و توسعه قدرت خودشان افرادی را که آزاد بخواه هستند، افرادی را که وطنپرستند، افرادی را که می خواهند حق و قانون در آنجا اجرا بشود و بنابراین قدرت آنها را محدود میکنند، منافع آنها را محدود میکنند آن مأمورین محلی که شاید باینکه دیگر تماس منافی هم داشته باشند طوری جلوه می دهند که این مأمورین را بنام شرور و چاقو کش از آنجا تبعید کنند بنده تصور میکنم که واقعا برای دولت صحیح نباشد که يك مأمور مجلس را بنام اشخاص بد سابقه از یکجا بجای دیگری منتقل کنند. الان اینها در خدمت دولت هستند و وظایف خودشان را انجام می دهند در عین اینکه بر حسب تصدیق کمیسیون امنیت و استانداری و وزارت کشور اینها بد سابقه و شرورند بنده از جناب عالی سؤال میکنم که اگر اینها بد سابقه و شرورند چرا اینها در خدمت دولت هستند؟ (صحیح است) و اگر نیستند و مردمانی هستند که بر حسب اغراض محلی و مأمورینی که واقعا بنده نسبت بد رستی آنها تردید دارم اینها را از جایی بجای دیگر فرستاده اند چرا باید جناب عالی اینها را در آنجا نگهدارید جناب عالی چرا باید این را اصلاح فرمائید، چرا باید چهار ماه بگذرد و اینکار جبران نشده باشد جناب عالی نباید اسیر کاغذ باشید، نباید اسیر گزارشهای مأمورین محلی باشید. این گزارشها را با اینکه رفقای، دوستانی، شما تذکر دادند و شما تسریع کردید، تلگراف کردید و از آن تاریخ تا حال دو ماه میگذرد هنوز شما تردید دارید هنوز آن تردید در شما وجود دارد که افرادی که منسوب بحزب ایران هستند و چندین نفر از آنها دفاع میکنند آیا واقعا اینها شرور هستند و آیا باینکه بنده می آیم خدمت شما و میگویم که اینها شرور نیستند این حرف بنده برای جناب عالی سندیت ندارد و منتظر هستید که بخشدار آن محل و رئیس امنیه آن محل و رئیس شهر بانی آن محل که خودشان نشسته اند رأی داده اند آنجا و بنا بمصلحت آن صادم در گزی آنها را بیرون کرده اند، اینها جواب بدهند شما روی همان فرمالیته که نخیر آقا ما اشتباه کرده بودیم، شما باید تصمیم قاطع بگیرید و بگویند که يك حزبی که در راه ایران مبارزه

میکند، برای هدف جبهه ملی کوشش کرده است و سوابق - مداتش معلوم است و وقتی يك اشخاصی میگویند که سوابقش بر شما معلوم است شما باید يك تصمیم قطعی بگیرید و تشخیص بدهید و يك چنین انتقالاتی که کمیسیون محلی می نشیند و دستور می دهد این انتقالات عادی نیست. متأسفانه پنجاه شش ماه است که از این موضوع می گذرد و هنوز تصمیم قاطعی گرفته نشده و حقیقه جای آنست که بنده از جناب عالی گله مند باشم.

نایب رئیس - آقای وزیر کشور **وزیر کشور** - بنده عرض نکردم که بیانات جناب آقای دکتر مورد تصدیق و اعتماد بنده نیست ولی کمیسیون امنیت تصدیق خودشان يك کمیسیونی است که يك وقت در يك مواردی باید يك اقدامی بکنند و تصمیمی بگیرند در این مورد دعوی جناب آقای دکتر اینست که حق نداشتند این عمل را بکنند بنده برای اینکه بدانم که حق داشته است یا نه باید بمأمور خودم در آنجا رجوع بکنم و از او بخواهم که اظهار نظر کند. مأمور مادر آنجا اول آقای قضائی بود که فعلا در وزارت دادگستری و وظیفه اش را انجام می دهد و مردیست که مورد اعتماد است منتهی او قبل از اینکه کار خود را تمام کند و باینموضوع رسیدگی کند منتقل شد بتهران و بوزارت دادگستری. مأمور فعلی هم آقای شایان است که او هم کاملا مورد اعتماد من است و از مأمورین مجرب و با سابقه و با کدما من وزارت کشور است و من این کار را با او گذار کردم و او رسیدگی میکند و پس از اینکه معلوم شد کمیسیون امنیت محق نبوده است در اتخاذ این تصمیم بنده فوراً البته بوظیفه اداری خود عمل خواهم کرد و اگر جناب آقای دکتر تصور فرمائید که بنده قول ایشان را مورد اعتماد قرار نداده ام این بی لطفی است و من حق دارم از ایشان گله مند باشم جناب آقای دکتر بدانند که دیر باوری البته خوب نیست ولی زود باوری هم البته عیب است و بنده معتدل هستم در این میان. وظیفه اداری من هم اینست که از مأموری که در محل است تحقیق بکنم و حاضر چیزی می بیند که غایب نمی بیند. من از او سؤال کردم و پس از اینکه جواب آمد البته بطریقیکه حق احقاق بشود و باطل ابطال، عمل خواهم کرد. (احسن است)

طرح سؤال آقای حائری زاده **رأجع باوراق مکشوفه** **از شرکت سابق نفت و جواب آقای معاون وزارت دادگستری** **نایب رئیس** - آقای حائری زاده سؤالی ازدولت کرده اند و دولت هم با آقای دکتر ملک اسمعیلی معاون وزارت دادگستری مأموریت جواب داده اند. بفرمائید آقای

حائری زاده - قبل از اینکه سؤال شروع بکنم، این شکل سؤال و جوابی را که در مجلس پیش آمده، من این را موافق اصول نمی دانم، سؤال را نماینده می نویسد و می دهد، بعد جوابش را می دهند و اگر جواب قانع کننده نشد وزیر توضیحاتی می دهد در اطرافش و باز هم اگر وکیل قانع نشد باید استیضاح کند والا مجلس جای گله گذاری نیست (صحیح است) يك قانونی در اواخر دوره ۱۶ از مجلس گذشت يك ماده واحده ای بود در زمان کابینه جناب دکتر مصدق همان اواخر مجلس که بر رئیس دولت دستور داده شد که يك کمیسیونی مرکب از نمایندگان مجلسین انتخاب بکنند رئیس دولت با حضور دادستان کل و آن اوراقی که از بقایای دستگاه جاسوسی نفت باقی مانده بود و جناب دکتر بقائی و دوستان ایشان کشف کرده بودند دست رویش گذاشته بودند، آن اوراق رسیدگی شود، نفتیش بشود و اگر در آنجا اسنادی هست که کسانی جرمی مرتکب شده اند بوسیله مجازات تعقیب بشوند و اگر فقط ارتباطاتی هست که زمینه از يك ایرانی شریف نیست که يك همچو ارتباطی با دستگاه خارجی در ایران داشته باشد صورت آنرا با اطلاع مجلس شورای ملی برسانند. يك همچو قانونی، ماده واحده ای گذشت از مجلس، سؤال من این بود که آیا این کمیسیون تشکیل شده، جناب نخست وزیر اعضای کمیسیون را که انتخاب کرده اند کجا هستند و این شش نفری که از شور و اسناد انتخاب شده اند چه اشخاصی بوده اند و عملی که آنها کرده اند چه بوده؟ و گزارشی را که باید بمجلس بدهند چه شده؟ این توضیح هم لازم نداشت ولی چون مد شده که می آیند اینجا و حرف میزنند بنده هم پیروی کردم.

نایب رئیس - آقای دکتر ملک اسمعیلی **دکتر ملک اسمعیلی** (معاون وزارت دادگستری) - بطوریکه جناب آقای حائری زاده فرمودند سؤال در ۳ قسمت است یکی اینکه در تعقیب ماده واحده ۲۵-۴-۱۳۳۰ راجع باوراق مکشوفه دستگاه جاسوسی کمیانی سابق نفت چه اقدامی شده؟ قسمت دوم سؤال هم که ارتباط دارد با قسمت اول؛ اینست که آیا کمیسیون تشکیل شده یا نه؟ کمیسیون مقرر در قانون مرکب از آقایان دکتر بقائی - دکتر طاهری - مخبر فرمند نمایندگان محترم مجلس شورای ملی و آقایان دادگر دیوان بیگی و دکتر حساسی نمایندگان سابق مجلس سنای سابق با حضور آقای حائری شام باغ دادستان کل وقت دیوان کشور تشکیل شد. چند نفر از آقایان در جلسه حاضر شدند ولی حاضرین پس از چند جلسه چون مشاهده کردند که همه اوراق و

و اسناد و پرونده ها بزبان انگلیسی است و باینکه روی آنها یادداشت هائی بزبان انگلیسی است قرار شد که آقای اکرمی رئیس اداره دفتر بازرسی کل کشور وزارت دادگستری که در عین حال سمت مترجم رسمی زبان انگلیسی وزارت دادگستری را دارند باتفاق یکی از دادیاران دادسرای شهرستان تهران تمام این اسناد و اوراق را مرتب و منظم کنند. مطابق اظهار این آقایان یعنی آقای اکرمی و نماینده دادستان، قسمتی از اسناد و اوراق مکشوفه عبارت از تلگراف هائی است که بین تهران و آبادان و لندن در سالهای ۲۸ و ۲۹ و ۳۰ و بین شرکت سابق نفت و مراکز مزبور مبادله شده و اغلب مربوط بدستور هائی است که راجع بقرارداد الحاقی داده اند یا اینکه نظریات خودشان را مبادله کرده اند يك قسمت دیگر عبارت از خلاصه مقالاتی است که در سنوات اخیر در جراید مرکز درج شده و روی بعضی از آنها با ماشین تحریر بزبان انگلیسی قید کرده اند که فلان مقاله بدستور شرکت نفت و یا اینکه فلان مقاله بالهام شرکت نفت درج شده و یا اینکه برای درج در روزنامه تهیه گردیده. این دو قسمت قسمت دیگر عبارت از خلاصه مذاکراتی است که بین اولیای شرکت نفت و نخست وزیران و وزرای وقت و وزرای دارائی بعمل آمده که بعضی از آنها در شورای امنیت خوانده شده و قرائت همین اسناد، جناب آقای حائری زاده توجه فرمائید، قرائت همین اسناد و همچنین قرائت تلگرافات وزارت کشور راجع بدستور انتخابات دوره پانزدهم مجلس شورای ملی سبب شد که شورای امنیت بتقاضای انگلستان ترتیب اثر ندهد و با همین اسناد بود که بالاخره شورای امنیت اخذ تصمیم را موکول برای دیوان بین المللی لاهه کرد و کار بجائی رسید که حتی قاضی انگلیسی جناب آقای صفائی توجه دارند - کار بجائی رسید که قاضی انگلیسی هم در دادگاه لاهه حقا باید بطرفی کامل و يك حس عدالت خواهی بی نظیری بنفع کشور عزیز ما رأی داد که اینجانب خودم را موظف میدانم از پشت تریبون مجلس شورای ملی ایران و بنمایندگی از طرف قضات ایران باین قاضی تبریک بگویم. واقعا این قاضی بسایر قضات دنیا معنی قضاوت را فهماند اما در قسمت سوم سؤال که آثار علی کمیسیونی که عرض کردم و محاکم چه بوده برض نمایندگان محترم میرساند که بطور کلی این اسناد با ماشین تحریر تنظیم شده و برای اینکه آقایان از چگونگی این اسناد اطلاع کافی بدست بیاورند ممکن است هر موقعی که فرصت دارند و مقتضی میدانند برای ملاحظه و مشاهده بوزارت دادگستری تشریف فرما شوند یا باز هم همان طوریکه در ابتدای امر با تشریک مساعی آقایان نمایندگان محترم اقدام شده، اگر نظری

داشته باشند ، باز در اجرای آن اقدام بشود .

نایب رئیس - آقای حائری زاده

حائری زاده - جواب نماینده محترم دولت بنده را قانع نکرد . لذا آن ماده واحده را میخوانم و بعداً توضیح میدهم که مجلس و جامعه از سؤال بنده و عملی که شده است روشن بشود در تاریخ ۲۵ تیرماه ۳۰ ماده واحده ای از مجلس گذشته است باین عبارت: اوراقی که از شرکت سابق نفت بدست آمده است باید کلادرا اختیار کمیسیون منتخب از طرف آقای نخست وزیر ... این کمیسیون ، روی اعتمادی که مجلس بجناب نخست وزیر داشته با اختیار ایشان گذاشته شده است که هر کس را

ایشان شایسته میدانند و طرف اعتمادشان هست انتخاب کنند . و کمیسیون از دادستان کل و شش نفر از نمایندگان مجلسین که سه نفر از مجلس شورای ملی آنها که بیشتر مورد اعتمادشان هست . و سه نفر از سنا قرار بگیرد و دادستان کل ، مکلف است ظرف یک ماه با حضور هیئت مزبور باوراق مکشوفه مراجعه و آنچه منطبق با قانون مجازات عمومی است بوسیله دادیاران دیوان کشور که در این مورد کلیه اختیارات قضات تحقیق را دارند بمعام کم عمومی مراجعه نمایند و آنچه جرم نیست ولی دلیل ارتباط نامشروع ایرانیان با شرکت سابق نفت است بوسیله وزارت دادگستری در جلسه علنی مجلس شورای ملی اعلام خواهد شد این پرسش من

یک قسمت جواش را ایشان مرحمت فرمودند که کسانی که در مجلسین طرف اعتماد جناب نخست وزیر بودند برای رسیدگی باین اوراق که خیانتکاران از خدمتگزار صرافانی میکنند و تشخیص بدهند . معرفی فرمودند خوب . جناب دکتر طاهری در مجلس شورای ملی طرف اعتماد ایشان بوده است آقای دکتر بقائی هم که کاشف بوده . باید باشند چند نفر دیگر هم در آنجا بوده اند این عمل شده و جناب دکتر مصدق بنا بوظیفه خودشان اشخاص طرف اعتماد خودشان را برای کشف حقیقت انتخاب فرموده اند اما یک وظیفه ای داشته است وزارت دادگستری که آن مقدار یک جرم تشخیص میدهد ، معام کم تعقیب میکنند و آن قسمتهائی را که جرم تشخیص نمیدهد ولی ارتباط اشخاصی است با آن دستگاه فساد آنها را با اطلاع مجلس شورای ملی برساند که مردم بفهمند آیا حائری زاده با این دستگاه کمیانی نفت مربوط بوده ، مشاور آنها بوده ؟ راهنمایی میکرد یا مهندس فلاح بوده است یا زید بوده ، یا عمرو بوده است ، اینها را حقیقت را مردم بفهمند و روشن بشود این کمیسیون برای ماست مالی کردن نبود که بنشینند ببینند اگر دوستی رفیقی اسمش را اوراقی از او آنجا هست از بین برود یا مسکوت بماند این کمیسیون برای پرده برداشتن از

کشفت کارهای سابق بود نه برای مسکوت گذاشتن و یا ماست مالی کردن حتی اختیار داده شد بمعاونین دادستان دیوان کیفر که اینها اختیار دادستان شهرستان را دارند و همه جور تعقیب هم میتوانند میکنند و این بیانی که جناب آقای معاون محترم فرمودند حاکی است که اوراق و اسنادی که در معام کم عمومی بتوانند اشخاصی را تعقیب کنند تا بحال کشف نشده انگلیسی است ترجمه نشده فلان است ولی گزارشی که چه اشخاصی ارتباط داشته اند کدام روزنامهها ارتباط داشته اند آیا روزنامه باخترایشان (خطاب با آقای وزیر امور خارجه) بوده یا روزنامه ای که کسان دیگر مینوشته اند مربوط بوده است اینها باید روشن بشود جامعه بدانند نه اینکه این اسناد در کیسه ای برای تهدید یا ماست مالی آنجا بماند باید قضایا روشن بشود حقیقت مکشوف بشود که جامعه خوب بدد را بشناسد که فردا اگر من دفاع کردم از یک نفری جزء عوامل انگلیسیها بود و ملت ایران با او مبارزه میکرد معلوم بشود که من مدافع یک نفر اجنبی پرست هستم و این را بعقیده من وزارت دادگستری تصور کرده حالا از وزارت دادگستری مقصود من جناب لطفی یا جناب معاون ایشان که آن روزها نبوده اند نیستند اصلاً وزارت دادگستری بوظیفه خودش عمل نکرده است

نایب رئیس - آقای معاون وزارت دادگستری

معاون وزارت دادگستری - مطالبی که جناب آقای حائری زاده نماینده محترم فرمودند بسیار صحیح است ولی بنده عرض کردم که این اسناد انگلیسی است و با ماشین تحریر تنظیم شده و بنده خاطر هست در یک روزنامه ای در همان موقع خواندم که از آقای حائری شاه باغ دادستان وقت دیوان عالی کشور سؤال کرده بودند که از این اسناد چه فهمیدید ؟ چه اشخاصی رابطه با مالک بیگانه داشته اند ایشان بطوری که در روزنامه بنده خواندم عیناً عبارتش این بود جواب داده اند که بخدم من نمی توانم نسبت باشخاص چیزی بگویم و تهمت باشخاص وارد کنم این اسناد همانطوریکه بنده عرض کردم الان در وزارت دادگستری محفوظ و مهر و موم شده است حتی در اطاعتی که قبلاً های این اسناد است آنجا قفل مخصوصی روز اول زدند که با سایر کلیدها باز نمی شود مستغفلاً هم برایش گمارده ایم ممکن است آقایان تشریف بیاورند آنجا ملاحظه فرمائید میل دارید اسناد را اینجا می آورم و اگر هم مصلحت می دانید که بدون اینکه این اسناد دلایل محکم و روشن داشته باشیم نسبت بخیانت اشخاص در این جا ذکر کنیم باز هم حرفی نیست اگر آقایان تشریف آورید و این اسناد را

دیدید و صلاح هم دانستید بنده هیچ حرفی ندارم و خیال میکنم که هیچ قصوری هم از طرف کسانی که قبل از بنده و جناب آقای لطفی در وزارت دادگستری بوده اند واقعاً نشده است

نایب رئیس - آقای گنجی

سؤالی از آقای وزیر راه داشتید فرمائید
گنجی - سؤال اینجناب از وزارت راه مربوط بدستمزد کارگران راه آهن آذربایجان است آقایان استحضار دارند که مطابق قانون مخصوص یعنی قانون کار حد اقلی برای دستمزد کارگران در تمام کشور تعیین شده و حالا مورد عمل است (مهندس حسینی - هنوز مورد عمل نیست) آقای مهندس حسینی توجه فرمائید این از آن مطالبی است که نمی شود گفت می فرمودید ، ما تصور کردیم می فرمودید که شماها نمی گوئید و تصور میکنید . حق اینها ضایع می شود یا رسال و پیرارسال بنده راجع باین مطلب با وزیر راه وقت مکرر صحبت کردم که آقا دلیل ندارد در تمام کشور برای دستمزد کارگران مخصوصاً در بنگاههای دولتی یک ترتیب و نظمی داشته باشد ولی متأسفانه نسبت بدستمزد کارگران راه آهن آذربایجان که شاید از حیث قوای جسمانی بهتر از سایر کارگران نیستند تبعیض قائل شوید و این تبعیض و اشتباه معلوم نیست برای چیست و متأسفانه شاید در یک قسمت عمده کارها و قوانینی که در اینجا وضع میشود در آذربایجان اگر مورد

وزیر راه - در پاسخ سؤال جناب آقای گنجی

نمایند محترم مجلس شورای ملی نسبت بدستمزد کارگران و عملجات ناحیه راه آهن آذربایجان مراتب زیر را بعرض می رساند :

در ناحیه راه آهن آذربایجان ۳۰۷ نفر کارگر و عملاً با حقوق روزانه ۲۵ ریال مشغول بکار بوده اند که از سه ماه پیش دستمزد آنها به ۲۸ ترقی داده شد با صرفه جوئی هائیکه در اثر جلوگیری از پرداخت اضافه کارهای اداری بعمل آمد از تاریخ ۱۵ آبان ۳۱ جمعاً مبلغ ۱۵۷۰۰۰ ریال در ماه بدستمزد کارگرانی که کمتر از حد اقل میزان قانون کار حقوق دریافت می داشتند بترتیبی که عیناً بعرض میرسد اضافه شد ناحیه آذربایجان ۳۰۷ نفر از ۲۸ ریال به ۳۰ ریال دستمزد روزانه بقیه نواحی راه آهن ۸۱۸ » ۳۰ » ۳۴ » ۲۷۹ » ۳۱ » ۳۴ » ۵۹ » ۳۲ » ۳۴ » ۲۲۱ » ۳۳ » ۳۴ »

با آنکه بدستمزد کارگران ناحیه آذربایجان ۵ ریال جمعاً افزوده شده بود ولی این ترتیب بعد اقل دستمزدیکه طبق قانون کار برای آن محل (یعنی ۳۰ ریال) رسیده بود . معذرتاً از نقطه نظر یکسان نمودن دستمزدها در کلیه نواحی راه آهن دستور داده شد از ۱۰۵ آبانماه ۳۱ بدستمزد کارگران ناحیه آذربایجان نیز ۴ ریال اضافه شود که جمع دستمزدها به ۳۴ ریال مثل سایر نواحی رسیده و تفاوتی بین حقوق این کارگران با کارگران سایر نواحی وجود نداشته باشد

استفاده اهالی باشد بعمل در نمی آید معجزی نیست و این یکی از ابتکارها بود و این بیچاره ها پرونده ای که شاید دوسه من اوراقش باشد در وزارت راه دارند و هنوز کسی بداد اینها نرسیده است در زمان وزارت آقای بوشهری بنده باز رفتم آنجا و این مطلب را طرح کردم و تقاضا کردم که اقلاً حداقل مزدیکه برای سایر کارگران در سایر نقاط خط آهن میدهند در باره اینها هم بدهید دستمزد روزانه حد اقل مطابق قانون ۳۴ ریال است در سایر نقاط بنگاه راه آهن ۳۸ ریال حد اقل مزد را می دهند ولی در آذربایجان بیش از ۲۶ و ۲۷ و ۲۸ ریال نیست البته برای کارگری که محروم از همه چیز است و در یک نقطه صعب و سخت زندگی میکند و هیچگونه تشویق ندارد روزی ۸ قران و ۶ قران يك مبلغ فوق العاده قابل توجهی است ، زمان وزارت آقای بوشهری بنظرم اقدامی فرمودند ۲ ریال بدستمزد آنها اضافه شد ولی هنوز بآن حد اقل قانونی نرسیده بنده تقاضایم این است که جناب آقای وزیر راه توجه فرمائید که از همین امروز حد اقل دستمزد باین کارگران داده شود و مطابق حسابی هم که شده است سالیانه شاید بیش از بیست سی هزار تومان تفاوت آن نیست ولی تأثیر روحی این مطلب آهیم در باره کارگری باره پریشان مستأصل در یک نقطه مرزی البته خیلی مهم است و قابل توجه است

نایب رئیس - آقای وزیر راه

در پاسخ سؤال جناب آقای گنجی نماینده محترم مجلس شورای ملی نسبت بدستمزد کارگران و عملجات ناحیه راه آهن آذربایجان مراتب زیر را بعرض می رساند :

نایب رئیس - آقای گنجی

گنجی - بنده خواستم باین وسیله از آقای وزیر راه تشکر کنم (صحیح است) این نکته را هم یاد آوری کنم که این کارگران ایران راه آهن آذربایجان از قدیمی ترین کارگران ایران هستند زیرا این راه آهن قبل از راه آهن سراسری موجود بود و این کارگران هم در همان موقع منتقل شده اند و تقاضایم این است که در سال جاری یعنی از سال آینده نسبت با نهاتو - بشود که نسبت سایر جاها که میگویند حداقل دستمزد ۳۸ ریال است مال اینها هم برسد.

نایب رئیس - آقای کریمی - آقای کریمی سؤالی از آقای وزیر خارجه کرده اند. بفرمائید آقای کریمی.

کریمی - عین سؤال را بنده برای اطلاع آقایان نمایندگان محترم می خوانم.

بمدالعنوان طبق اخبار واصله اخیر در کشور دوست و همجوار ما ترکیه تبلیغاتی علیه ایران بوسیله فیلمها و جرائد منتشر شده خواهشمند است مقرر فرمائید از جناب آقای وزیر خارجه سؤال شود در صورت صحت شایعه چه اقدامی معمول گردیده کریمی

این عین سؤالی است که بنده بوسیله مجلس شورای ملی از وزارت خارجه کردم گرچه این مطلب زیاد احتیاج بتوضیح ندارد ولی از لحاظ تشریفات شاید لازم باشد چند کلمه ای بعرض آقایان برسانم بتهنیت تاریخ ملت ایران هر وقت بر حسب تصادفات و اتفاقات و پیش آمدهائی دچار حمله بیگانگان شده است در اثر روح شهامت و وطنپرستی که در فرد قزلباش ملت وجود داشته و هست و لو بقیمت جان تمام ملت ایران تمام شده است به

قیمت خون تمام جوانان ایران هم تمام شده است کوشیده اند و استقلال خودشان را حفظ کرده اند و ملت ایران بشهادت تاریخ بزرگترین افتخارات را دارد: جمله مغول حمله اعراب حمله اسکندر و سایر حملاتی که باین مملکت شده است همیشه باین نهضت ملی عمومی ملت ایران رو برور شده است و ناچار بشکست بیگانگان و حفظ استقلال ایران خاتمه یافته است - اخیراً در این دوسالی که ملت ایران در مقابل تجاوزات بیگانگان مخصوصاً ایادی شرکت سابق واقع شده که دست باین نهضت ملی زد از دولت همجوار و دوست و همکیش خود دولت تر کته انتظار کمک و مساعدت داشت متأسفانه علاوه بر آنکه این دولت همجوار بماه چگونگی کمکی نکرد بلکه برای خوش آیند دولت انگلستان تا آنجا که توانست بوسیله روزنامه ها و بوسیله تبلیغات بر علیه ملت ایران اقدام کرد اخیراً بطوریکه در روزنامه های چندی قبل منتشر شده بود در ترکیه یک فیلمی تهیه کردند که این فیلم کاملاً یک جعل تاریخی است. در این فیلم شاه اسمعیل صفوی را که از

بزرگترین سلاطین صفوی و از پادشاهان غبور و رشید و شجاع ایران است بطور موهنی در صحنه نمایش در آورده اند و آن واقعه چالدران را بنفع دولت ترکیه و با شکست ایران بیک وضع فوق العاده موهنی نمایش دادند (پورسرتیب - غلط کردند) بنده می خواستم بنام فردی از افراد ملت ایران از پشت این تریبون بملت ترک بگویم آیا از تمام مبارزات دولت صفویه با ترک، با دولت عثمانی فقط همان واقعه چالدران را بخاطر دارند که مردم رشید تبریز بیش از چهار شب مجال بقشون عثمانی ندادند و آنها را از شهر و خانه خود بدون دخالت قشون بیرون راندند ولی حملات پادشاهان صفویه و تصرفات شهرهای خود را فراموش کردند مگر همین شاه اسمعیل دو سال قبل از واقعه چالدران بغداد و سایر شهرهای عراق عرب را که آن موقع جز عدولت عثمانی بود تصرف نکرد؟ مگر نامه های تاریخی سلاطین آل عثمان در دست مانیت که از پادشاهان ایران زنهار خواسته اند مگر شاه عباس کبیر چند بار قشون ایران را تا پشت دروازه های ترکیه نراند؟ چرا میبایستی یک دولتی اجازه بدهد که در مملکتش حقایق تاریخی را زیر پا گذاشته و یک مورد جمعولی را نمایش دهند من جز خوش رقصی برای دولت انگلستان باین اعمال چیز دیگری نمی توانم نام بگذارم چون بعضی از رفقا بمنظور حفظ روابط سیاسی تقاضا کرده اند که بنده دامن صحبت را فریاد کنم بنده بعرض خاتمه میدهم (احسنت) و از نماینده دولت تقاضا میکنم که در پشت این تریبون شرح بدهند به بینیم در مقابل این عملیات خلاف رویه و غیر دوستانه چه عملی کرده اند (احسنت)

نایب رئیس - آقای وزیر امور خارجه

وزیر امور خارجه - (آقای د کتر فاطمی) بنده از نماینده محترم جناب آقای کریمی متشکر هستم که این مطلب را طرح کردند و بیک فرصتی بنده دادند که اینجا بعضی مطالب را بعرض آقایان برسانم عرض کنم مسائلی که در داخله یک کشور اتفاق می افتد نمی بایستی نام اینها را متوجه یک دولتی کرد و بنده شرم دارم که با آقای کریمی بگویم کاریکاتور هائی از جراید ایران به مورد اعتراض مقامات دولت ترکیه قرار گرفت و هیچوقت اینها را نباید بحساب ملت ایران گذاشت (صحیح است) و اعمالی هم که در آنجا گاهی در مطبوعات گاهی در فیلم دیده شده است این را هم نباید بحساب دولت دوست ایران ترکیه گذاشت در پاسخ جناب آقای نادعلی کریمی نماینده محترم مجلس شورای ملی راجع بتبلیغاتی که در کشور دوست و همجوار ما کشور ترکیه بر علیه ایران بوسیله انتشار مقالات در بعضی جراید بانسان دادن فیلمهای موهن انجام

می شود با مستحضار نمایندگان محترم مجلس شورای ملی میرساند: بطور کلی باید عرض شود که روابط دو کشور دوست و همجوار بر اصول و معانی دوستی و صمیمیت و حسن همجواری استوار بوده و از طرف اولیای دو کشور سعی و کوشش لازم در تحکیم روابط مودت آمیز موجوده بعمل میآید گاهی در بعضی از جراید دو کشور مقالاتی دیده میشود که بر خلاف مبانی مذکور است اطمینان قاطع حاصل است که مقالات مذکور ناشی از افکار و نظر ملت و دولت ایران وترکیه که سالهاست برای تحکیم روابط دوستی و همجواری کوشش مبذول داشته اند نبوده بلکه عناصر معدودی سعی دارند روابط موجوده بین دو کشور را تیره سازند بدیهی است که محض انتشار چنین مقالاتی اولیای دو کشور اقدام لازم در تعقیب موضوع بعمل می آورند اما موضوع نمایش فیلمی که نماینده محترم به آن اشاره فرمودند با نهایت تأسف باید عرض کنم که در تاریخ ششم آبان سال جاری تلگرافاً از سفارت کبری شاهنشاهی در آنکارا بوزارت امور خارجه اطلاع رسید که در سینماهای ترکیه فیلمی بنام (باور سلطان سلیم) که از صحنه های جنگ تاریخی چالدران تهیه گردیده و قسمتهای زنده نسبت بایران در آن میباشند بعرض نمایش عمومی گذاشته شده است بمحض وصول تلگراف بسفیر کبری شاهنشاهی در آنکارا دستور داده شده شخصاً وزیر امور خارجه ترکیه را ملاقات و رسماً نسبت بنمایش فیلم باور سلطان سلیم اعتراض نمایند در تهران هم از سفیر کبیر ترکیه خواسته شد اقدام فوری برای جلوگیری از ادامه نمایش فیلم مذکور یا قطع قسمتهای زنده آن بعمل آید

در تاریخ ۳۰-۸-۳۱ طبق تلگرافی که از سفارت کبری شاهنشاهی در آنکارا واصل گردید کفیل وزارت امور خارجه ترکیه بسفیر کبیر ایران اظهار داشته است که اولاً در باره حذف قسمتهای زنده فیلم مورد بحث اقدام لازم شده است ثانیاً انتشار پاره ای از جراید که مورد اعتراض دولت شاهنشاهی بود است وابسته باحزاب اقلیت بوده که میل دارند برای دولت مشکلاتی ایجاد نمایند و اقدام لازم برای جلوگیری از این قبیل انتشارات نیز بعمل آمده است ضمناً کفیل وزارت خارجه ترکیه بسفیر کبیر شاهنشاهی برای تشدید و تحکیم روابط حسن موجود مطالب دوستانه دیگر اظهار داشته اند باین مطلب باید اضافه کنم که مخصوصاً آقای سفیر کبیر ترکیه در تهران در چندین مورد که باینده ملاقات کردند اظهار تأسف کردند و قول دادند که در حذف آن قسمت های این فیلم و در جلوگیری از نمایش آن تسریع بعمل بیاورند و اتفاقاً ایشان هیچ فروگذار نکردند و بنده میخواهم عرض

کنم که الان روابط دو کشور بسیار صمیمانه است و اگر آقایان نمایندگان مطالبی در این باب اظهار می فرمایند حاکی از روح وطن پرستی و احساسات پاک ایشان است و هیچیک از نمایندگان محترم مجلس شورای ملی نسبت بدولت همجوار ما ترکیه نظر سوء و فرضی ندارند (صحیح است)

نایب رئیس - آقای کریمی - البته بنده از طرح این مطلب و سؤال از دولت نظری نداشتم جز این که خاطر محترم آقایان نمایندگان از جریان مسبوق باشد و ضمناً نتیجه عمل را بدانیم بطوریکه جناب آقای د کتر فاطمی فرمودند آنچه وظیفه بوده است عمل شده و آنها هم حفظ روابط دوستی را مرعی داشته اند و ملاحظه کرده اند چیزی که از فحوا بیانات ایشان توانستم بفهمم این است که اگر بعضی مخالف خوانی هائی میشود از طرف ملت ترک نیست از طرف یکمده اخلاک است که بنفع دولت استعمارگر انگلستان بعضی مطالب را منتشر میکنند بنده نمیدانم رأی شورای بین المللی را هم جزء همین آرا باید دانست نه رأی ملت ترک

نایب رئیس - البته در انتهای مذاکرات نسبت بمطالبی که مربوط بممالک خارجه است در عین حال که باید حقایق گفته شود رعایت پاره ای نکات هم لازم است جمله ای از آقای پورسرتیب شنیده شد که موجب تأسف بنده و آقای وزیر خارجه بود تصور نمیکنم منظور ایشان توهین بوده است. آقای پورسرتیب

پورسرتیب - بنده منظورم جاعلین بودند یعنی آنهاست که فیلم را تهیه کردند نه دولت و ملت ترک

نایب رئیس - حالا اگر آقایان اجازه میفرمایند بکریع تنفس میدهم و بعد از تنفس ادامه خواهیم داد (سی و پنج دقیقه قبل از ظهر جلسه بعنوان تنفس تعطیل وده دقیقه قبل از ظهر مجدداً تشکیل گردید)

۱۰ - بیانات آقای نایب رئیس دایر بابر از تأسف از سانحه هوائی اخیر

نایب رئیس - بنده لازم میدانم راجع بسانحه هوائی اخیر تأسف مجلس شورای ملی را اظهار کنم (صحیح است) البته شرکت ما در سوگواری خانواده های محترمی که خواه ایرانی و خواه خارجی در نتیجه این سانحه عزادار شده اند بواسطه همدردی که همیشه در ایران بان بوده است بدیهی است و این تأیید بنده هم امیدوارم موجب تسلیت آنها بشود (صحیح است) در عین حال لازم میدانم دولت را هم متوجه و متذکر بسازم که برای رفع اینگونه حوادث پیش بینیهای آینده تا آنجا که ممکن است از وسایل فنی استفاده میکنند (صحیح است) من و صفا

نظارت شدیدی نسبت بکلیه شرکتها و مخصوصاً شرکت هواپیمائی برقرار نگارند و بجای هزینههای تجملی غیرلازم و ادار بکنند شرکت را که وسایل فنی کافی و لازم در اختیار خود داشته باشند

هنگی - جناب آقای رئیس دولت را هم خواهش می کنم متوجه کنید مخصوصاً راجع بمهندس کریم ساعی لایحه مستمریش را بردارند بیاورند برای اینکه چندتا طفل صغیر دارد و هیچ چیز هم ندارد که این بچهها بلام تکلیف نمانند و کمیسیون بودجه هم می گذراند چون در حین انجام وظیفه ازین رفته است. (صحیح است)

(۱۱) - بقیه مذاکره در

گزارش کمیسیون

دادگستری راجع به

تعلیق مجازات زندانیان

نایب رئیس - در دستور مجلس لایحه تعلیق مجازات زندانیان است، پیشنهادات مطرح بوده است قسمتی هم از پیشنهادات خوانده شده است و مورد شور قرار گرفته دنباله آن را ادامه می دهیم و قبل از اینکه اولین پیشنهاد را بخوانند بنده توجه مجلس شورای ملی را البته بلزوم رعایت اختصار در توضیحات مربوط به پیشنهادها جلب می کنم و البته این عرض بنده هم در حدود نظامنامه است (صحیح است) پیشنهاد آقای دکتر فلسفی قرائت می شود (بشرح زیر قرائت شد) اینجانب پیشنهاد می کنم که کلمه عمد از جمله محکومین بقتل عمد در ماده واحده حذف شود.

نایب رئیس - آقای دکتر فلسفی **دکتر فلسفی** - عرض کنم که در این لایحه فقط قتل عمد را مستثنی داشته اند

و قتل غیر عمد را مشمول این ماده واحده دانسته اند البته بنده با این لایحه مخالف نیستم ولی اولین عیب مملکت ما ناامنی و دزدی است (صحیح است) خیلی از موارد پیش آمده است که در جریان تحقیق در قتل عمد در صورتیکه قتل غیر عمد در آورده اند و حالا با این قانون ما می آیم برای همان اخف مجازات آنها هم که برای آن متهم تعیین شده برایشان قانون می گذرانیم و تخفیفی قابل مشویم این بعقیده بنده یک ظلمی است برای اینکه یک قاتل غیر عمد اگر بر اثر اشتباه منجر بیک قتل شده باشد در اثر یک اشتباهی منجر بقتل یک بینوائی شده است باید بمجازات برسد و بنده عقیده دارم که این جریان در واقع یک ترویج آدم کشی است توضیحی هم نمیدهم.

نایب رئیس - پیشنهاد جنابعالی پیشنهاد حذف است توضیح را دادید در موقع رای آخر هم می توانید پیشنهاد تجزیه

بدهید. آقای دکتر مصباح زاده.

دکتر مصباح زاده (مخبر کمسیون دادگستری) - بنده توضیح میدهم پیشنهادشان را ممکن است پس بگیرند. آقای دکتر

فلسفی نماینده محترم توجه فرمودند که بین قتل عمد و غیر عمد خیلی فرق است در مورد اول قصد و سوء نیت و خطرناکی متهم مجرزا است در مورد قتل غیر عمد این قتل در نتیجه بی مبالائی عدم احتیاط و بدون هیچ گونه سوء نیتی اتفاق می افتد و مجازات قتل غیر عمد از ششماه تا سه سال است در صورتیکه مجازات قتل عمد اعدام است یک کسی بدون اینکه بخواهد مرتکب جرمی شده باشد در اثر اشتباهی مرتکب یک جرمی شده است این البته مستحق یک تخفیفی است اما اینکه فرمودید که قتل عمد را بصورت غیر عمد درمی آورند این اصلاً ممکن نیست برای اینکه اینها دو نوع جرم متفاوت است آن کسی که قاتل عمد باشد بعللی برای دادگاه تخفیف قائل بشود و تخفیف مجازات بدهد و تخفیف مجازات یک موضوع جداگانه ای است بنده فکر می کنم که آن کسیکه سوء نیت نداشته و در نتیجه اشتباه و بی مبالائی مرتکب عملی شده است آن اندازه خطرناک نیست که مورد استثناء قرار بگیرد و خیال می کنم که اگر پیشنهادشان را مسترد بفرمایند خیلی بهتر است (صحیح است)

دکتر فلسفی - اجازه بفرمائید من پیشنهاد را اصلاح کردم **نایب رئیس** - در هر صورت پیشنهاد سرکار بوضع فعلی قابل طرح در اینجا نیست.

دکتر فلسفی - باین صورت قتل عمد و غیر عمد هر دو باشد.

نایب رئیس - آنهم صورت حذف دارد (فلسفی - صورت حذف ندارد) بنا بر این ممکن است جزو پیشنهادات آیندم خوانده شود.

آقای ناظر زاده مخالف بفرمائید.

ناظر زاده - مقصود از ماده واحده بطور کلی ارفاقی بود در باره یک عده از زندانیان و ما مخصوصاً قتل عمد را ذکر کردیم تا اشخاصی که آدم کشته اند به کیفری که قانون برایشان تعیین کرده برسند ولی راجع بقتل های اتفاقی و قتل های غیر عمد باید متوجه بود که یک نفر ممکن است خودش بیش از خانواده مقتول از پیش آمد قتل غیر عمد متأسف و متأثر باشد و این قتل غیر عمد بیشتر شامل کسانی میشود که وسائل نقلیه دارند و راننده و شوفر بوده اند و علاوه بر قانون تشدید مجازات رانندگان که چندی پیش تصویب شد نهایت سختگیری را کرده اند نسبت با اشخاصی که در نتیجه سهل انگاری مرتکب قتل شده اند و چون این بخشودگی برای یک دفعه است و برای زندانیان فعلی است و در آینده دیگر کسی مشمول آن نمیشود و در این قتل های غیر عمد بسیار موارد هست که اگر خودتان آقای دکتر فلسفی اطلاع پیدا میکردید متأثر میشدید خانواده هایشان

بزحمت افتاده اند (دکتر فلسفی - خانواده های کسانی را هم که کشته شده اند در نظر بگیرید) آنها هم بزحمت افتاده اند، خانواده آنها هم که قتل غیر عمد بدستشان اتفاق افتاده بزحمت افتاده اند بنا بر این بنده استدعا می کنم از آقای دکتر فلسفی که ارفاق بفرمایند و پیشنهادشان را پس بگیرند.

نایب رئیس - آقای دکتر فلسفی به پیشنهادتان باقی هستید؟ (دکتر فلسفی - بلی) پس پیشنهاد آقای دکتر فلسفی یکبار دیگر قرائت میشود و رای میگیریم (بشرح زیر خوانده شد)

کسانی که قتل عمد کرده اند مشمول تخفیف نخواهند شد (دکتر فلسفی - بنده پیشنهاد را اصلاح می کنم که بجای قتل عمد) نوشته شود قتل عمد و غیر عمد)

نایب رئیس - آقایانی که با این پیشنهاد موافقت قیام فرمایند (عده کمتری برخاستند) رد شد

پیشنهاد دیگری قرائت میشود (بشرح زیر قرائت شد)

پیشنهاد می کنم تبصره ذیل بماده واحده اضافه شود تبصره - زندانیانی که در دادگاه بدوی محکوم ولی محکومیتشان بمرحله قطعی نرسیده است مشمول ماده واحده خواهند بود. دکتر مظفر بقائی کرمانی - خسرو قشقائی

نایب رئیس - آقای دکتر بقائی **دکتر بقائی** - بنده این پیشنهاد و دو پیشنهاد دیگر که در باین لایحه تقدیم کرده ام از لحاظ تجربه ای است که خودم از زندان دارم و مدتی در آنجا بودم و آشنا هستم باین جهت خواهش می کنم نمایندگان محترم باین نکته توجه بفرمایند، یک اشخاصی هستند که فرض بفرمائید سه سال است گرفتار زندان شده اند یک عملی مرتکب شده یا پرونده ای برایش ساخته اند بهر حال پس از آنکه سه سال در زندان مانده است آمده اند در محکمه بدوی این شخص را محکوم کرده اند به پنج سال حبس بعد در جریان محاکمه باید برود باستیناف یا دادستان استیناف داده یا خود مدعی استیناف داده مدتی هم باین ترتیب طول میکشد ممکن است در استیناف این شخص تبرئه شود یا حکمی که داده میشود کمتر از آن محکومیت محکمه بدوی باشد بنده پیشنهاد کردم که اینگونه اشخاصی که در مرحله بدوی محکوم بحبس شده باشند در صورتیکه مدت محکومیتشان گذشته باشد مشمول این تعلیق قانونی بشوند (دکتر مصباح زاده - اگر آن پیشنهاد دیگر جنابعالی تصویب شود این مطلب حل شده است) پس اجازه بفرمائید آن پیشنهاد دیگر را بخوانم بنده یک پیشنهاد دیگری تقدیم کرده ام که آقای خسرو قشقائی هم امضا فرموده اند

قرائت می کنم برای آقایان: پیشنهاد می کنم تبصره ذیل بماده واحده افزوده شود کلمه زندانیانی که تا تاریخ تصویب این قانون در زندان بسر می برند و هنوز تکلیفشان معین نشده است پس از صدور حکم محکومیت مشمول مقررات این قانون خواهند بود (مهندس حسینی - نفهمیدم دومتبخواهید) (مجدداً ناطق پیشنهاد خود را قرائت کرد) علت این پیشنهاد اینست که اشخاصی هستند که سه سال چهار سال در زندان مانده اند هنوز تکلیفشان معلوم نشده است از طرفی تا تکلیفشان معلوم نشود نمی توانیم بگوئیم و نشان بکنند از طرف دیگر ممکن است تعیین تکلیف اینها بطول بیانجامد یعنی یکسال دیگر طول بکشد تا اینکه تکلیفشان معین شود چون نظری که دولت گرفت و مجلس شورای ملی موافقت خواهد کرد با این تعلیق باین نظر ارفاقی است نسبت بکلیه زندانیان عدالت و نصفت هم حکم میکند که ما این ارفاق را نسبت بکلیه کسانی که الان در زندان هستند بکنیم از طرف دیگر نمی خواهیم یک تاریخی تعیین کنیم که مثلاً کسانی که تا یکسال دیگر تکلیفشان معین میشود مشمول این قانون خواهند بود باین جهت بنده پیشنهاد کردم کسانی که الان یعنی تا تاریخ تصویب این قانون در زندان هستند یک عده ای که تکلیفشان معین شده مشمول این قانون میشوند یک عده ای هستند که چون تکلیفشان تعیین نشده یعنی دادگستری فرصت نکرده بکار آنها رسیدگی کند اینها هر وقت تکلیفشان تعیین شد ولو اینکه یکسال دیگر باشد از ارفاقی که این قانون نسبت بزندانان فعلی کرده برخوردار شوند و تقاضا می کنم که آقایان محترم باین پیشنهاد توجه بفرمایند.

نایب رئیس - این پیشنهاد با آن اسم بلی

دکتر ملک اسمعیلی - (معاون وزارت دادگستری) - عرض میشود روز یکشنبه بنده ضمن عرایض در باره عفو و تعلیق و آزادی مشروط عرایضی کردم که سه نفر از آقایان در خارج از بنده توضیح خواستند که مقصود از این توضیحات چه بود بنده خواستم از آقایان استدعا کنم که پیشنهاداتشان را در حدود این قانون بدهند فلسفه نوشتن این لایحه این بود که زندانها پر شده و فعلاً هم ما محل دیگری نداریم تا زندان بسازیم (دکتر شایگان - بسیار فلسفه بدی است) و فساد ممکن است در اثر کثرت جمعیت به دیگران سرایت کند اصولاً این لایحه را روی این فلسفه نوشتند (ناظر زاده - موارد دیگر هم در نظر بود چندین مورد بود این هم یکی بود) اجازه بفرمائید بنده عرایض تمام شود بعداً اگر آقایان قانع نشدید بفرمائید بعد در خارج بعضی از آقایان به

فرمودند که اینجا تعریف مسائل عملی کرده‌ام بنده خواستم حضور آقایان بنده‌گان محترم عرض کنم که ارسطو گوید علم اخلاق تند گراست یعنی وقتی در اخلاق چه در اخلاق مذهبی چه در اخلاق تمامی وجه در اخلاق فردی که سه فصل مهم اخلاق است وقتی میگویند مال مردم را بربایت مکن این تند گراست واسم علم را می‌شود رویش گذاشت برای آقایان بنده‌گان محترم هم بنده همان کاری را که ارسطو راجع باخلاق کرده کردم یعنی کردادم نمیخواستم مطلب علمی در اینجا بکنم راجع به پیشنهادی که جناب آقای دکتر بقائی فرمودند بنده با یک اصلاحی موافقت میکنم و آن اینست همانطوری که عرض کردم چون فلسفه این لایحه اصولاً برین کردن تعداد زیادی از زندانیان است که مستحق بیرون آمدن هم هستند نه اینکه مستحق نباشند (فرامرزی) توی این قانون که چنین چیزی نیست) فلسفه اش را عرض کردم قانونگذار وقتی یک قانونی مینویسد سولا فکرش معلوم است بهمین مناسبت وقتی شکل در قانون پیش میاید میگویند بروید ببینید مقصود قانونگذار چه بوده بنده مقصود قانونگذار را عرض میکنم بنده این اصلاح را اینطور قبول میکنم: کلیه زندانیانی که تاریخ تصویب این قانون در زندان بسر میبرند (چون منظور ما خالی کردن زندانها بود آنها باینوسیله بیرون میآیند عده‌ای هم که در زندانها بسر میبرند و هنوز تکلیفشان تعیین نشده است) پس از صدور حکم محکومیت قطعی غیر از مواردی که در این لایحه قانونی مستثنی شده است مشمول مقررات این قانون خواهند بود و باینوسیله نظر جناب آقای دکتر بقائی و جناب آقای خسرو قشقائی آن پیشنهاد دوم جناب آقای دکتر بقائی تأمین خواهد شد (صحیح است)

آقای فرامرزی . آقای فرامرزی فرمائید.
فرامرزی - جناب آقای دکتر بقائی اینجا یک مطلبی فرمودند که از جنبه اخلاقی بسیار صحیح هست و متأثر کننده هم هست برای اینکه وقتی آدم فکر میکند بحال یک زندانی که پشت میله‌های زندان ایستاده و چشمش باین فضا و باین آسمان و این مردم میافتد و آن زندانی که فکر می‌کند کند آباروزی ممکن است من این سعادت را پیدا کنم که مثل این مردمی که توی صحرا و توی دره و توی بیابان و ده رادمی روند و هیچ قبله آهنی و دیوار آهنی مانع آنها نیست و دستش از همه جا کوتاه است و بانتظار نشسته که یا روز جمعه‌ای یا روز تعطیلی یک نفر برود از اوضاع بیرون برسد یا او بیرون برسد در دنیا اینکه من از او محروم چه خبر است این صحیح اما فکری بحال آن خانواده‌ای که پدرش یا برادرش کشته شده و هیچ‌گونه امید و رجعت او را ندارند مدت سه سال و پنج سال تویش نیست که او برگردد و فکری بحال جامعه‌ای که باید زندگی کند و دامن‌دار ده در شهر در کوچه و در خانه در معرض تجاوز است و امنیت ندارد آنها باید کرد آنها اینکه قانون مجازات وضع کرده اند آنها هم حتماً احساسات داشته‌اند آنها هم حتماً روح داشته‌اند آنها هم حتماً متأثر میشوند از ولی دیده‌اند بدون مجازات بشر نمی‌تواند زندگی کند کما - اینکه خداوند هم در قرآن کریم فرموده و اکرم فی القصاص حیوة یا اولی الالباب خداوند این خطاب را با صاحبان عقل کرده یعنی ای عقلا ای کسانی که فکر میکنید تعقل میکنید بدانید بدون اینکه مجازات در میان شما باشد شما نمی‌توانید زندگی بکنید و یا اگر چنانچه فقط برویم روی اینکه فردی را ببینم در زحمت هست و در رنج هست و جامعه‌ای را ببینیم که اگر آن فرد آزاد شد و قتل و جنایت شده بآن ترتیب اثر ندهند این جامعه همیشه دستخوش تجاوز و ناامنی است الان در این مملکت بخدا قتل بقدر شکستن یک استکان اهمیت ندارد جنایت بحدی هیچ چیز توی این مملکت اهمیت ندارد و علتش روح ارفاقی هست که در ماه است (شمس قنات آبادی) آن ارفاق را در مورد دزدی ها و جنایات های بزرگ میکنند این مطلبی که مطرح شده مربوط به یک مشت بیچاره و بدبخت است الان عرض میکنم من خودم باین لایحه رای می‌دهم ولی یک مطلبی اینجا آقای معاون وزارت دادگستری فرمودند که آن کفیل سابق وزارت دادگستری وقتی لایحه را آوردند بکمیسیون دادگستری و من آنجا عضو بودم همین حرفی را زدند که ایشان زدند دولت زندان ندارد و میخواهد زندانی‌ها را آزاد بکند شما

فکر اینرا بکنید که یک عده زیادی از جانیها اصلاً گیر نمی‌آیند و دست قانون بآنها نمی‌رسد یک چند نفری که یعنی از هر ده تا هر بیست تا که یکی هم گیر آمد چون دولت زندان ندارد آزادشان میکنند فکری بحال جامعه بکنید که نتیجه اش چه می‌شود این مطلبی که جناب آقای دکتر بقائی فرمودند پیشنهاد ایشان از لحاظ قانون اصلاً عملی نیست تا یک نفر آدم تمام مراحل قضائیش طی نشود یعنی تا از تیز نکند در اصلاحات محکوم نیست من از این جهت با پیشنهاد ایشان مخالفم برای اینکه این آثار شبم و هرج و مرجی که در این مملکت بعد اعلایش هست اعلاتر میکند زیاد تر میکند فکری بحال این جامعه هم بکنید و همه‌رای بدهید (امامی اهری) قطعی را قبول کردند (قبول کردند) بسیار خوب
نایب رئیس - آقای دکتر ملک - اسمعیلی فرمائید ولی توجه فرمائید که می‌خواهیم به نتیجه هم برسیم
دکتر ملک اسمعیلی - عرض کنم که باز یک مسئله علمی اینجا مطرح شد و باز مجبورم ارسطو را اینجا یاد کنم و آن اینست که جناب آقای فرامرزی نماینده محترم مطالبی فرمودند که خیلی بجا بود که در مملکت نباید مجرمین را بزندان فرستاد و بعد با حل ارفاق بیرون آورد که تمام مجرمین فکر کنند که آدم میکنیم یک روز هم لایحه‌ای میبرند و ما را آزاد میکنند اول توجه فرمائید که مجرمین بر دو دسته‌اند مجرمین بالذات کرمینل نه *Criminel-né* بقول لئون پروزو علمای دیگر مجرمینی هستند که بالذات مجرمند و از تکاب جرم لذت میبرند ما اینها را در این لایحه استثنا کردیم (فرامرزی) تشخیص با کیست کی آنها را استثنا کرده؟ با وزارت دادگستری و پرونده آنها و وضع عمل آنها در زندان آقا مگر مبنی داریم که در اثر فساد و محیط زندانی شده‌اند یعنی توجه بحال آنها از نظر فرهنگ و سایر امور نشده و بزندان رفته‌اند ما نسبت باینها که مستحق ارفاقند فقط خواستیم ارفاقی بشود بنده در عرایض روز یک شبیه عرض کردم که در تمام دنیای متمدن امروز زندانی کردن مجرم را مقدارش را تعیین نمی‌کنند چون فکر مجازات امروز برای اصلاح مجرمین است نه برای انتقام کشیدن باید آنها را بزندان فرستاد بعد از مدتی که فهمیدند اصلاح شده بیرون آوردند آنجا زندانها را بصورت مدرسه در آورده‌اند (فرامرزی) پس قانون را اینجا بنویسید) یک لایحه‌ای فعلاً بمجلس آمده که عده‌ای مستحق ارفاق در زندانها باینوسیله می‌خواهند آنها را آزاد بکنند البته بسته برای آقایان نمایندگان محترم است که با این امر موافقت فرمائید یا موافقت نفرمائید بنده طرفم دیگری ندارم
فرامرزی - بنده یک توضیحی می‌خواهم بدهم راجع بکمیسیون
نایب رئیس - آقای قنات آبادی

پیشنهاد تنفس داده‌اند . (فرامرزی) مخالفم فرمائید آقای قنات آبادی
شمس قنات آبادی - مخالفت آقای فرامرزی نخواهد رسید برای اینکه بنده عرایضم را که کردم پیشنهادم را پس میگیرم چندین مرتبه روی این موضوع صحبت میشد که چون زندانها پر شده ما این لایحه را تنظیم کردیم و آوردیم من میخواهم عرض کنم من باین لایحه بخاطر اینکه زندانها پر شده رای نمیدهم (ناظرزاده) هیچکس رای نمیدهد (آقای فرامرزی) بشر را همیشه با شلاق اداره نمی‌کردند شما قوانین ادیان و شرایع را نگاه کنید همان مقداری که خداوند بشر را تهدید میکند بعباد و عقاب بعدش لطف می‌کند و می‌بخشد و خودش بخشدین و همین عمل گذشت کردن بسیار مؤثر است در وجود آنکسی که مرتکب یک بزه یا جنایتی شده الان در دنیا یک عده زیادی از علماء این عقیده را دارند که اگر یک جنایتکاری را گذشت بکش بکنند و توجهش بدهند باین گذشت در روحه‌اش تأثیر میکند و یک آدم سالم خوبی تحویل جامعه داده میشود ما می‌گوئیم مجلس این‌ها را می‌بخشد برای این که اینها خوب بشوند و یک فرد مفیدی تحویل جامعه داده شوند که آنها بفهمند برای این قسمت آنها را بخشیدیم نه برای تنگی زندان نه اینکه اینها بگویند که وقتی زندان خوب شد و گشاد شد و مرتبه ما را می‌گیرند این فکر مردود است که چون جای زندان تنگ است ما اینها را می‌بخشیم اگر آقایان بخاطر داشته باشند آقای دکتر مصدق روز اول زمامداریشان بزندان تشریف بردند این فکر در مغز ایشان پیدا شد که باهفو و بخشش یک بهبودی در ارواح این افراد می‌باشد که در اثر محیط ایجاد شده بود بوجدیاید پیشنهاد تنفس را هم پس میگیرم
عبدالرحمن فرامرزی - بنده هم پیشنهاد تنفس میدهم
نایب رئیس - این ترتیب صحیح نیست آقایان روی پیشنهاد تنفس می‌آیند صحبت میکنند بعد پیشنهادشان را پس می‌گیرند باین ترتیب که نمی‌شود کار کرد (فرامرزی) معلوم میشود این بام دو هوا دارد) پیشنهاد اصلاح شده آقای دکتر بقائی خوانده میشود
 (بشرح زیر قرائت شد)
 ریاست معظم مجلس شورای ملی پیشنهاد میکنم بصره ذیل باده واحد اضافه شود کلیه زندانیان که تاریخ تصویب این قانون در زندان بسر میبرند و هنوز تکلیفشان تعیین نشده است پس از صدور حکم محکومیت قطعی بغیر از مواردی که در این قانون استثنا شده است مشمول مقررات این قانون خواهند بود
 دکتر بقائی خسرو قشقائی
نایب رئیس - آقایان این

پیشنهاد موافقت قیام کنند (صده کمی بر
خواستند) زد شد آقای فرامرزی خواهش
میکنم پیشنهادتان را پس بگیرند (فرامرزی-
فعلا عرضی ندارم) پیشنهاد آقای نریمان
خوانده میشود
(بشرح زیر قرائت شد)

پیشنهاد میکنم درجمله دوم از ماده
واحد بعد از کلمات (در ظرف یکسال) جمله
«از تاریخ تصویب این قانون» اضافه شود
در نتیجه جمله باین شکل در خواهد آمد
محکومین بجرم ارتشاه و اختلاس و
کلاهبرداری و خیانت در امانت در صورتی از
مقررات این ماده استفاده خواهند نمود
که اصل مال یا قیمت آنرا در ظرف یکسال
از تاریخ تصویب این قانون تسلیم نمایند
نریمان

دکتر شایگان - این تحصیل حاصل
است این معنی حاصل است

وکیل پور - بنده مخالفم
نایب رئیس - آقای وکیل پور شما
با این ترتیب مخالفید ؟

وکیل پور - بله، عرض کنم اینجا
یک جمله شرطیه هست که اگر محکومین
بجرم ارتشاه و اختلاس و کلاهبرداری و خیانت
در امانت در ظرف یکسال که حالا همه اش
را جناب آقای نریمان از تاریخ تصویب این
قانون معین کرده اند اصل مال یا تمام قیمت
آنرا رد کردند مشمول این قانون خواهند
بود حالا بنده یک پیشنهادی کرده ام این
جمله شرطیه در صورتی تالیش معقق میشود
که مقدمش معقق شده باشد یعنی اگر شما
یک نفر زندانی داشته باشید که تعهد هم بکنند
که در ظرف یک مدتی این پول را تأدیه
بکنند تا زمانی که شاهی آخر آنرا تأدیه نکرده
شما نمیتوانید او را آزاد کنید یعنی قاضی که
مأمور است که این قانون را تطبیق با موارد
خودش بکند گرفتار این معذور میشود
که آنذقیق ای بایند حکم آزادی این شخص
را بدهد که تا شاهی آخر را تأدیه کرده
باشد بنده یک پیشنهادی کردم که اگر
بوجه اضطرار بخشی تعهد تسلیم بکنند آن
موقع مشمول این لایحه بشود در صورتیکه
این تعهد مورد قبول نشود بگمده ای میمانند
در زندان معسر است که در ظرف یکسال
هم مدت زندانشان هم سرآمده باشد و
هیچ نوع ارفاقی در مورد این قبیل افراد
نخواهد شد این است که من میخواهم استدعا
کنم از جناب آقای نریمان که این پیشنهادشان
را پس بگیرند تا موقعیکه پیشنهاد بنده مطرح
شد آنوقت نسبت بانچه عرض کردم موافقت
فرموده و آنرا تصویب فرمایند برای ارفاق
بعل گسبانیکه در زندان مانده اند و به چه وجه
نمیتوانند از این قانون استفاده کنند (نریمان-
بشرطیکه بنده معلوم باشد بنده حرفی ندارم
پس میکنم) در پیشنهاد بنده بنده معلوم
شده

نایب رئیس - پیشنهاد آقای نریمان شرح
زیر خوانده شد
پیشنهاد میکنم
جمله (در ظرف پنجسال) از قسمت
آخر ماده واحد حذف و بجای آن جمله
(بار دیگر) گذاشته شود
نریمان

قسمت آخر ماده که بترتیب فوق اصلاح
شده چنین خوانده خواهد شد
«کسیکه بوجوب این قانون از بقیه
مدت مجازات معاف می شود هر گاه بار
دیگر مرتکب جنحه یا جنایت شود علاوه بر
مجازات آن جرم بقیه مدت مجازات هم که
از آن معاف شده در مورد او اجرا خواهد
شد»

نایب رئیس - آقای نریمان
نریمان - مقصود از این ماده واحد
ارفاقی است درباره اشخاصیکه مرتکب جنحه
(جنایت شده اند) برای بار اول حالا چرا
ما این ارفاق را محدود بپنجسال بکنیم که
در ظرف ۵ سال اگر مرتکب جنحه و جنایت
معصاف نباشد و اگر بعد از ۵ سال مرتکب
شد معاف خواهد بود (امامی اهری - آن
جنبه قانونی دارد) فلسفه اش درست نیست
یعنی اگر ۵ سال و یکروز شد معافش کنند و
اگر کمتر شد معاف نکنند ؟

امامی اهری - در قانون جزا هست
نایب رئیس - پیشنهاد آقای نریمان

را قرائت کنید
(پیشنهاد آقای نریمان بشرح زیر قرائت شد)
ریاست محترم مجلس شورای ملی
پیشنهاد میکنم در قسمت اول ماده
واحد مربوط بتعلیق مجازات زندانیان
بجای کلمه (فعلا) جمله «در تاریخ تصویب
این قانون» گذاشته شود :

نریمان
جمله اصلاح شده این خواهد بود
ماده واحد : کسیکه اشخاصیکه
بعلمت ارتکاب جنحه یا جنایت معسوم
شده و در تاریخ تصویب این قانون
زندانی می باشند باستثناء محکومین بقتل
تعمد هر گاه در مورد جنحه نصف و در مورد
جنایت دوثلث از مدت مجازات درباره آنان
اجراء شده یا بشود از بقیه مدت مجازات
مقرره معاف می شوند

نایب رئیس - اشکالی ندارد خود
قانون هم همین را گفته (دکتر شایگان -
توضیح واضح است)

مخبر کمیسیون دادگستری
فعلا هم همان تاریخ تصویب است
نریمان - این در قانون قید شود
بهتر است چون فعلا این قانون جاری است
این تاریخ را حساب کنید بنده پیشنهادم را
پس میکنم

نایب رئیس - همین توضیح جنابعالی
تعیین تاریخ است و معنایش همین خواهد بود
که در تاریخ تصویب قانون پیشنهاد دیگری
قرائت میشود

(پیشنهاد آقای نریمان بشرح
زیر خوانده شد)
پیشنهاد میکنم
جمله (در ظرف پنجسال) از قسمت
آخر ماده واحد حذف و بجای آن جمله
(بار دیگر) گذاشته شود
نریمان

قسمت آخر ماده که بترتیب فوق اصلاح
شده چنین خوانده خواهد شد
«کسیکه بوجوب این قانون از بقیه
مدت مجازات معاف می شود هر گاه بار
دیگر مرتکب جنحه یا جنایت شود علاوه بر
مجازات آن جرم بقیه مدت مجازات هم که
از آن معاف شده در مورد او اجرا خواهد
شد»

نایب رئیس - آقای نریمان
نریمان - مقصود از این ماده واحد
ارفاقی است درباره اشخاصیکه مرتکب جنحه
(جنایت شده اند) برای بار اول حالا چرا
ما این ارفاق را محدود بپنجسال بکنیم که
در ظرف ۵ سال اگر مرتکب جنحه و جنایت
معصاف نباشد و اگر بعد از ۵ سال مرتکب
شد معاف خواهد بود (امامی اهری - آن
جنبه قانونی دارد) فلسفه اش درست نیست
یعنی اگر ۵ سال و یکروز شد معافش کنند و
اگر کمتر شد معاف نکنند ؟

امامی اهری - در قانون جزا هست
نایب رئیس - پیشنهاد آقای نریمان

که اگر در سال گذشته اعاده حبسیت میشود
و بعلاوه رسیدگی بجنحه و جنایت هم مدتی
دارد و بعد مرور زمان می شود
نایب رئیس - آقای نریمان پس
کرفتید ؟ (نریمان - تغییر آقا) (حاج
سید جوادی - اگر پس نگرفتند بنده مخالفم)
نایب رئیس - فرماید
حاج سید جوادی - یعنی آقای

نریمان میخواهند فرمایند که در طول عمرش
هر وقت اگر مرتکب جنایت یا جنحه شد و
آن عمل جنایت یا جنحه را اگر مرتکب شد
باز مشمول بشود و نتیجه آن باقیمانده
بمخسودگی را بهش تحمیل کنند یا آن
محکومیتبیده بعداً در اثر آن جنایت
برایش پیدا می شود و این البته قانون را از
حبسیت و صورت می اندازد (مجد زاده -
مرور زمان را از بین می برد) این بهدید
کردن کاملا تأثیر میکند در ظرف ۵ سال
حالا این ۵ سال را اگر کم می دانید ده
سالش بکنید ولی بدون قید و بند لطفی
ندارد (قات آبادی - احسنت)

نایب رئیس - پیشنهاد آقای نریمان
یکبار دیگر قرائت می شود (پیشنهاد آقای
نریمان بشرح سابق خواهد شد)

نایب رئیس - آقایانیکه با این
پیشنهاد موافقت دارند قیام فرمایند (عده
کمی برخاستند) تصویب نشد پیشنهاد
آقای ذکائی قرائت میشود
(پیشنهاد آقای ذکائی بشرح
زیر قرائت شد)

اینجناب پیشنهاد می نمایم که محکومین
سارقین مسلح از معافیت مستثنی شود
ذکائی
نایب رئیس - آقای ذکائی (عده
از نمایندگان - حرف درستی است توضیح
لازم ندارد تصویب میکنیم)

ذکائی - بعد از شهریور ۱۳۲۰ در
نتیجه تهاجم قوای بیگانه و اختلال نظم کشور
اسلحه زیادی در دست سارقین و غارتگران
و ماجراجویان افتاد و فعلا هم مقدار کثیری
در دست آنها باقیمانده و غالباً نا امنی هایی
که در اطراف و کناف کشور بوجود آمده
با دست همان سارقین مسلح است که بسایند
برای حفظ امنیت کشور شدیدترین مجازات
در باره آنها اجراء شود و فعلا عده ای از
این سارقین مسلح هستند پس از آنکه گرفتار
و تسلیم داد گاه شده اند با انواع وسائل
خود را رها ساخته و بانگاه اسلحه هائیکه
در دست دارند مجدداً مرتکب سرقت و
شرارت گردیده و باعث ایجاد نا امنی شده اند
چون این موضوع با امنیت کشور بستگی
دارد بنا بر این استدعا دارم جناب آقای
معاون وزارت داد گستری با این پیشنهاد
موافقت فرمایند که سارقین مسلح از این
معافیت مستثنی بشوند

نایب رئیس - پیشنهاد آقای ذکائی

جمعی از نمایندگان
اخگر - صحیح نیست
نایب رئیس - آقای اخگر مخالف
(اخگر - بلی) فرماید
حاج سید جوادی - پیشنهاد
صحیحی است

اخگر - توضیح عرض کنم ملاحظه
می فرمایند که صحیح نیست (حاج
جوادی - توضیح هم فرماید باز صحیح است
بنده توجه آقایان را جلب می کنم که بدانند
سارقینی که بعنوان سارق مسلح تعقیب شده
اند در محاکم داد گستری تعقیب نشده اند
که یقین داشته باشید که توجه کافی شده
و حقیقه اینها سارق مسلح بوده اند (پس
سرتیب - سارق مسلح که اعدام میشود
اینها در محاکم دادگستری ارتش محاکم
شده اند محاکم دادگستری ارتش ما هم
حیث قضائی تا بحال هنوز ناقص است اشخاص
که تا بحال مأمور رسیدگی باین کار
بوده اند بدون آنکه بخواهم بگویم
مقصودی داشته اند اطلاعی از موارد قانون
نداشته اند و نتوانسته اند حکم صحیح
صادر کنند بسیاری از اشخاص باین عنوان
در اینجا محکوم شده اند که اصلاً مرتکب
اینکار نشده اند (بعضی از نمایندگان -
چه میدانید) بنده میدانم بنده چندین سال
است که اطلاع دارم اصلش معلوم نیست
که سارق مسلح بوده محکوم شده و در
این حساب میخواهد رأی بدهد که سارق
مسلح معافیت نداشته باشد ولی این در صورت
است که آن سارق مسلح بوده است و آن
حکمی که صادر شده درست صادر شده
باشد اساس این است که در اصل این
احکامی که صادر شده است تردید
بسیار اشخاص بیگناه بجای سارق مسلح
محکوم شده اند الان شما که نمی دانید
کجا میدانند که سارق مسلح بوده اند
میخواهند اینها را مشمول این قانون بکنند
الان ما گفتیم اشخاصی که قتل کرده اند
و آدم کشته اند از این قانون بهره مند نباشند
ولی برعکس اینکه گذشت بایستی این نوع
احساسی و ارفاقی را در این مورد داشت
باشد بسیار پیش آمده است که یک کسی
دزدی کرده است دزد را مأمور گرفته
پولش را گرفته مالش را گرفته و لش کرده
یک بیچاره بیگناهی که داشته میرفته گرفته
گفته این سارق مسلح است گرفته
حبس کرده اند حبس شدید کرده اند بدون
رسیدگی (حاج سید جوادی - ما که خبری
نداریم) بنده که خبر دارم عرض میکنم
باین مناسبت همانطوری که در کمیسیون
داد گستری بررسی شد و این قانون نوشته
شد موافقت فرمایند که همان استثنای قانون
کنار گذاشته شود و ما بقی هم مشمول ارفاق
بشوند

نایب رئیس - آقای ذکائی (عده
از نمایندگان - حرف درستی است توضیح
لازم ندارد تصویب میکنیم)

ذکائی - بعد از شهریور ۱۳۲۰ در
نتیجه تهاجم قوای بیگانه و اختلال نظم کشور
اسلحه زیادی در دست سارقین و غارتگران
و ماجراجویان افتاد و فعلا هم مقدار کثیری
در دست آنها باقیمانده و غالباً نا امنی هایی
که در اطراف و کناف کشور بوجود آمده
با دست همان سارقین مسلح است که بسایند
برای حفظ امنیت کشور شدیدترین مجازات
در باره آنها اجراء شود و فعلا عده ای از
این سارقین مسلح هستند پس از آنکه گرفتار
و تسلیم داد گاه شده اند با انواع وسائل
خود را رها ساخته و بانگاه اسلحه هائیکه
در دست دارند مجدداً مرتکب سرقت و
شرارت گردیده و باعث ایجاد نا امنی شده اند
چون این موضوع با امنیت کشور بستگی
دارد بنا بر این استدعا دارم جناب آقای
معاون وزارت داد گستری با این پیشنهاد
موافقت فرمایند که سارقین مسلح از این
معافیت مستثنی بشوند

نایب رئیس - پیشنهاد آقای ذکائی

گفت که رئیس ستاد بمن گفت که یکسال محکومش کن محکومش کرده اند

امامی اهری - احکام محاکم ارتش هم فرجام آن می رود به دیوان کشور

اخگر - فرجام هم اگر بفرمائید بخواهد باید با تصویب اعلیحضرت باشد حق فرجامشان را هم گرفته اند

نایب رئیس - توجه بفرمائید موضوع باید بارای مجلس ختم شود پیشنهاد آقای ذکائی در حقیقت این خواهد بود که استثناء شامل قاتلین عمد و سارقین مسلح باشد آقایانیکه با این پیشنهاد موافقت دارند قیام بفرمایند (اکثر نمایندگان برخاستند) تصویب شد پیشنهاد بعدی قرائت میشود (پیشنهاد آقای معتمد دماوندی شرح زیر قرائت شد)

ریاست محترم مجلس شورای ملی تبصره زیر را بماده واحده پیشنهاد می نماید

تبصره - دولت مکلف است یکی از جزائر جنوب ایران را که صلاح بدانند جهت ایجاد زندان برای زندانیانی که از دو سال بیلا محکوم میشوند و همچنین کلیه محکومینی که در کمیسیون تشدید مجازات محکوم به حبس و یا تبعید و نیز کلیه محکومینی که بنحوی از انحاء محکوم بتبعید میگرددند اختصاص دهد و کلیه وسائل جهت ایجاد آبادی از لحاظ وسائل زراعتی و مدارس حرفه و غیره را در زندان مزبور در اختیار زندانیان آنجا بگذارد

معتمد دماوندی
نایب رئیس - آقای معتمد دماوندی
معتمد دماوندی - يك مختصر ضایعی بفرمائید این لایحه ای که برای عفو زندانیان آورده اند متأسفانه آقایانیکه سروکار با داد گستری داشته اند با آن ها هیچگونه مشورتی نشده و حق این بود که با آنها مشورتی بشود جناب آقای فرامرزی توجه بفرمائید این زندانیانی که از زندان بیرون می آیند قطعاً بدانند که بفاصله خیلی کمی بر میگردند بزندان. بنده مدت های مدیدی در دادرسیهای مختلف کار کرده ام باز پرس بودم دادیار بودم اجراء احکام باینده بود می دیدم که می نوشتیم بزندان که حسن امروز زندانش تمام شده اگر مرتکب جرم دیگری نشده او را رخصت کنید می نوشتیم ولی میدیدم که حسن دو سه روز دیگر بایک پرونده دیگر بدادش را بر میگشت چرا؟ برای اینکه زندان مامول نشوونما و تعلیم انواع و اقسام جنایت است و بنده پیشنهادی دادم الان اینها مستأصلند الان هستند يك عمد زیادی از اینها که بالا پوش ندارند در این زمستان و کار و حرفه ای هم جز دزدی و سرقت و جنایت ندارند قطعاً مرتکب جرمی میشوند برای اینکه زندان باز آنان بآن ها

می دهد (حاج سید جوادی - حالا چه باید کرد؟) اگر اینها بیرون می آمدند از زندان و بکار معینی گماشته میشدند امکان این داشت که يك قسمت عمد اینها بزندان برنگردند و همانطور که جناب آقای دکتر ملک اسمعیلی فرمودند يك قسمت از اینها مجرمین بالذات هستند کارشان فقط دزدی است کارشان فقط جنایت است

یکی از نمایندگان - مجرم بالذات نداریم

معتمد دماوندی - چرا از دزدی از آدم کشی از جنایت کبف ولذت می برند (اخگر - اسمشان چیست) اسمهاشان را چه عرض کنم آقایانیکه اینجا پیشنهاد کردند هیچ فکر نکرده اند که دوباره زندانهای که می سازند بازیر میشود افلا يك فکری برای اینها بکنند چنانچه در تمام دنیا جناب آقای حاج سید جوادی (حاج سید جوادی - بله قربان) این فکر بنده در تمام دنیا عملی شده است در آمریکا ملاحظه بفرمائید جاهای مخصوص برای زندانیها ساخته اند که شهری است آنجا موضوع زندان و سلول نیست که یکمده ای در آنجا در این سلولها در این حبسهای مجرد و حبسهای تاریک زندگی کنند این موضوع دیگر از دنیا رخت بر بسته اینها را دسته دسته میکنند و در درجه اول در نقاط مختلف يك مدارس برای آنها تهیه کرده اند و آنها را بکار میگیرند و حتی اخیراً در روزنامه ها خواندم که در آن زندانها ازدواج هم میکنند (حاج سید جوادی - به به) در يك قسمت هائی زراعت میکنند با وسائل مکانیکی و این زندانی وقتیکه از آنجا می آید بیرون دارای سرمایه ای است و يك حرفه ای دارد نجاری آموخته، الکتریکی یاد گرفته يك مقداری هم پول بهش میدهند این آدم می آید بیرون و شروع میکند بکار کردن بنده فکر کردم که دولت یکی از جزائر جنوب را یا یکی از جزائری که خودشان صلاح بدانند انتخاب کنند برای این کار يك مدارس حرفه ای هم مثل نجاری، الکتریکی آهنگری و سایر قسمتهای دیگر دائر کنند و اینها در آن مدارس تحصیل کنند (حاج سید جوادی - راجع بجوزة انتخابه آقای میخبر کمیسیون بفرمائید) خواستم استدعا کنم که آقایان باین پیشنهاد رأی بدهند که بسیار پیشنهاد مفیدی است

نایب رئیس - آقایان توجه بفرمائید (ماده ۱۲۰ آیین نامه مینویسد که نمایندگان می توانند نسبت بهريك از مواد پیشنهاد کنند مشروط بر اینکه آن پیشنهاد مربوط بموضوع لایحه باشد (صحیح است) البته تأسیس يك مؤسسه ای بنام تبعید گاه یا زندان در يك جزیره موضوع قابل توجهی است ولی این را باید در موقعی که لایحه ساختمان زندان مبادی با در بودجه بدهند چون اینجا گمان نمیکنم وارد باشد

معتمد دماوندی - در همین جا هم برای ساختن زندان پیش بینی شده ولی بنده پیشنهاد نکردم که زندان بسازند

نایب رئیس - پیشنهاد بعدی قرائت میشود این پیشنهاد فقط خوانده میشود (پیشنهاد آقای فرامرزی شرح زیر قرائت شد)

پیشنهاد میکنم ماده واحده بطریق ذیل اصلاح شود

ماده ۱ - کلیه اشخاصیکه بعلت ارتکاب جنحه یا جنایت محکوم شده فعلاً زندانی میباشند باستثناء محکومین بقتل عمد هر گاه در مورد جنحه نصف و در مورد جنایت دو ثلث از مدت مجازات در باره آنان اجراء شده و یا بشود از بقیه مدت مجازات مقررہ معاف میشوند کسبیکه بموجب این قانون از بقیه مدت مجازات معاف میشود هر گاه مجدداً مرتکب جنحه یا جنایت شود علاوه بر مجازات آن جرم بقیه مدت مجازات هم که از آن معاف شده در مورد او اجراء خواهد شد

ماده ۲ - دولت مکلف است در بودجه سال ۱۳۳۲ و ۱۳۳۳ و ۱۳۳۴ اعتبار ساختمانی ده زندان در استان های مختلف کشور و تکمیل زندان های فعلی پیش بینی کند
عبدالرحمن فرامرزی

نایب رئیس - آقای فرامرزی توضیحی دارید بفرمائید

فرامرزی - بعضی از آقایان بمن گفتند که شما برخلاف عقیده خود پیشنهاد دادی برای اینکه اول مخالفت کرده ای و حالا پیشنهاد دادی، اینهاور نیست عرض کنم که يك وقتی ممکن است که در اصل يك کسی مخالف باشد ولی وقتی که دید يك عملی اجراء میشود سعی میکند که همه از آن استفاده کنند در اصلش البته من مخالف هستم برای اینکه این آقای دکتر ملک اسمعیلی يك توضیحاتی دادند که خیلی دلم خواست لایحه آنطور باشد اینهایی که ایشان فرمودند کاملاً اخلاقی، کاملاً صحیح و کاملاً منطقی بوده ولی توی لایحه اینها نیست و حرفهای ایشان در اینجا قانون نخواهد شد قانون يك الفاظ خشکی است که از آن توضیحی که آقای معاون وزارت داد گستری دادند و آن روح عالی و لطیفی که ایشان داشتند متأسفانه توی آن نیست و اما آن پیشنهادی که من داده ام حالا هم میخواهم پس بگیرم برای اینکه پیشنهادی که آقای وکیل پور داده اند بهتر از پیشنهاد من است اینجا شما که خواستید ارفاق کنید به زندانی های فعلی یکمده ای را تعلیق کرده اید به يك چیزی که آن چیز حاصل نخواهد شد آن چیزی که شما گفته اید که بعد از یکسال اگر آنچه که اختلاس کرده یا رشوه گرفته داد آزاد میشود آن کسی که رشوه گرفته و یا آن کسی که

اختلاس کرده صد تومان یا صد تومان هزار تومان و بعد از پنج سال محکوم شده به پانصد هزار تومان محکومیت به پانصد یا هزار تومان را ندارد که الان بدهد در ظرف یکسال هم لابد نمیتواند بدهد پس این در زندان میماند عرض کردم که پیشنهادم را پس میگیرم برای اینکه پیشنهادی که آقای وکیل پور کرده اند بهتر از پیشنهاد من است

نایب رئیس - پیشنهاد آقای نبوی قرائت میشود

(پیشنهاد آقای نبوی شرح زیر قرائت شد)
پیشنهاد میکنم در ماده واحده پس از کلمه باستثناء محکومین بقتل عمد اضافه شود (و محکومین بر اهزنی) و کسانی که سابقه محکومیت دارند

نایب رئیس - آقای نبوی

نبوی - از اینکه مشمولین این قانون زیاد نباشند آقایان وحشت نکنند وقتی که يك قانونی در مجلس میگذرد باید همه اطراف کارها را توجه بکنیم عده ای الان در زندانند ولی هیچ توجه نمیکنند که بیست میلیون مردم که مردم آرام و راحتی هستند باید راحت باشند رعایت اینها را باید کرد مثل اینکه ما امروز رحمت محض شده ایم بنده این پیشنهادی را که کردم از این جهت است که این کاری که ما میخواهیم بکنیم و این لایحه ای که تقدیم شده بصورت طرح به مجلس این طرح نه از این جهت است که آقایان فرمودند که چون زندان کوچک است و جا برای زندانیها نیست لذا ما این قانون را آورده ایم این نظر بهیچوجه صحیح نیست اگر ما این نظر را صحیح بدانیم نتیجه اش این خواهد شد که اگر ما این زندان های کوچک را هم نیداشتیم اصلاً حکم مجازات از داد گستری صادر نمیشد چون ما جایی که بتوانیم زندانیها را در آن جا جا بدهیم نداشتیم این فکر صحیح نیست نظر ما که میخواهیم اینها را آزاد کنیم این است که اینها يك اشخاصی هستند که یکبار مرتکب جرم شده اند و حالا که میخواهیم این قانون را تصویب کنیم اینها مردمانی هستند که ممکن است پشیمان شده باشند و اصلاح شده باشند و دیگر مرتکب جرم نخواهند شد بهتر است که حالا اینها آزاد شوند بامبیدی که برای اجتماع ضرری نخواهند داشت پس کسی که سابقه محکومیت جزائی ندارد امید است که اصلاح شود ولی آنهایی که سابقه محکومیت جزائی دارند و مرتکب جرم شده اند شما اگر حالا اینها را آزاد کنید زحمت مردم را فراهم کرده اید باید فکر مأمورین کثیف جرم را هم آقایان بکنند که از هزار یکی از کلاه کاران را اینها

میتوانند بگیرند و اینها را با هزار زحمت و مرارت موفق شده اند از شان اقرار بگیرند و بزندان بفرستند لذا بنده پیشنهاد کردم که یکی از جرائمی که آقایان میدانند راهزنی است راهزنی برای مملکت و کشور مضر است و متأسفانه این جرم همیشه در مملکت ما بوده من خواستم استدعا بکنم از آقایان که راهزنان را آزاد نکنند و آنهایی هم که سابقه دارند اینها را هم موافقت بفرمایند آزاد نشوند چون آزاد شدن اینها کار لغوی است چون باز مرتکب جرم میشوند چنانچه در گذشته شده اند

نایب رئیس - آقای امامی اهری فرمایشی دارید؟

امامی اهری - نظیر این پیشنهاد در جلسه گذشته ضمن پیشنهاد آقای مدرس رد شده است و بنابراین موردی برای این پیشنهاد نمی ماند

حاج سید جوادی - قسمتی از

این تصویب نشده و قسمتی هم در بصره راجع به تبصره سارق مسلح تصویب شده و سابقه دارش رد شده است

نایب رئیس - توضیحی دارید بفرمائید **نبوی** - نه سابقه دارش رد شده و نه راهزنی تصویب شده این که آقای پیشنهاد کردند سارق مسلح است غیر از راهزنی است سارق مسلح ممکن است توی شهر باشد بنده پیشنهاد کردم آنکه سابقه راهزنی دارد مشمول این معافیت نشود چون وقتی باین درجه رسید این دیگر اصلاح نخواهد شد و کسانی هم که سابقه محکومیت جزائی دارند چند دفعه مزه زندان را چشیده اند و زندانی شده اند تصور نمیکنم اصلاح شوند

نایب رئیس - آقای امامی اهری جناب عالی بعنوان مخالف صحبت میفرمائید

امامی اهری - آقایان اگر توجه داشته باشند در جلسه قبل آقای مدرس پیشنهادی کردند مبنی بر اینکه اشخاصی که

سابقه محکومیت دارند مشمول این معافیت نشوند توضیحاتی هم بنده دادم و مجلس هم رد کرد و پیشنهاد را هم وقتی که مجلس رد کرد دیگر مطابق آئین نامه نمیشود رای گرفت چون آقای مدرس هم چنین پیشنهاد را داده اند که سابقه محکومیت در آن بود و رد شد بنابراین مطابق آئین نامه نمیشود رای گرفت و عقیده ام این بود که آقای نبوی پیشنهادشان را اصلاح بفرمایند و موضوع راهزنی هم چون اعم است مانعی ندارد

نایب رئیس - آقای نبوی با اینکه پیشنهاد مربوط به مجرمین با سابقه در جلسه گذشته رد شده پیشنهاد جناب عالی محدود میشود به همان راهزنی حالا رای میگیریم بنابراین پیشنهادشان را بخوانید

(پیشنهاد آقای نبوی بشرح زیر قرائت شد)

پیشنهاد میکنم در ماده واحده پس از کلمه باستثناء محکومین بقتل عمد اضافه شود (و محکومین بر راهزنی) نبوی

نایب رئیس - آقایانی که با این پیشنهاد موافقت دارند قیام بفرمایند (اکثر برخاستند) تصویب شد

۱۲- تعیین موقع و دستور جلسه بعد ختم جلسه)

نایب رئیس - اگر آقایان اجازه بفرمایند چون ساعت یک بعد از ظهر است جلسه را ختم کنیم (صحیح است) جلسه آینده صبح پنجشنبه ساعت ۹ و ربع دستور هم بقیه لایحه زندانبان و بعداً لایحه اتوبوسرانی

(مجلس یکساعت بعد از ظهر ختم شد)

نایب رئیس مجلس شورای ملی
احمد رضوی